

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про забезпечення функціонування української мови як державної (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2019, № 21, ст.81)

{Закон визнано таким, що відповідає Конституції України (є конституційним), згідно з Рішенням Конституційного Суду № 1-р/2021 від 14.07.2021}

{Із змінами, внесеними згідно із Законами

№ 113-IX від 19.09.2019, ВВР, 2019, № 42, ст.238

№ 114-IX від 19.09.2019, ВВР, 2019, № 45, ст.289

Кодексом

№ 396-IX від 19.12.2019, ВВР, 2020, № 7, № 8, № 9, ст.48

Законами

№ 531-IX від 17.03.2020, ВВР, 2020, № 16, ст.101

№ 1089-IX від 16.12.2020

№ 2229-IX від 21.04.2022

№ 2309-IX від 19.06.2022 - щодо набрання чинності див. пункт 1 розділу II

№ 2722-IX від 03.11.2022

№ 2801-IX від 01.12.2022

№ 2846-IX від 13.12.2022

№ 2849-IX від 13.12.2022

№ 2869-IX від 12.01.2023

№ 2996-IX від 21.03.2023

№ 3504-IX від 08.12.2023}

{У тексті Закону слова "засоби масової інформації" в усіх відмінках і числах замінено словом "медіа" згідно із Законом № 2849-IX від 13.12.2022}

Верховна Рада України,

грунтуючись на Декларації про державний суверенітет України від 16 липня 1990 року та схваленому Всеукраїнським референдумом 1 грудня 1991 року Акті проголошення незалежності України від 24 серпня 1991 року, якими було відновлено незалежну національну державність України;

керуючись Конституцією України, що визначає українську мову як єдину державну мову в Україні та покладає на державу обов'язок забезпечувати всебічний розвиток і функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя на всій території України;

діючи відповідно до Рішення Конституційного Суду України від 14 грудня 1999 року № 10-рп/99, яким встановлено, що українська мова як державна є обов'язковим засобом спілкування на всій території України при здійсненні повноважень органами державної влади та органами місцевого самоврядування (мова актів, роботи, діловодства, документації тощо), а також в інших публічних сферах суспільного життя, які визначаються законом;

зважаючи на Концепцію державної мовної політики, затверджену Указом Президента України від 15 лютого 2010 року № 161/2010, яка визначає стратегічні пріоритети в подоланні спричинених багатовіковою асиміляційною політикою колонізаторів та окупантів деформацій національного мовно-культурного і мовно-інформаційного простору та відповідно до якої повноцінне функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя на всій території держави є гарантією збереження ідентичності української нації та зміцнення державної єдності України;

усвідомлюючи, що українська мова є визначальним чинником і головною ознакою ідентичності української нації, яка історично сформувалася і протягом багатьох століть безперервно проживає на власній етнічній території, становить переважну більшість населення країни і дала офіційну назву державі, а також є базовим системотвірним складником української громадянської нації;

прагнучи до посилення державотворчих і консолідаційних функцій української мови, підвищення її ролі в забезпеченні територіальної цілісності та національної безпеки України;

маючи на меті створення належних умов для забезпечення і захисту мовних прав і потреб українців; а також беручи до уваги Висновок Європейської комісії за демократію через право, відповідно до якого за особливих умов, що склалися в Україні, збалансована політика у мовній сфері вимагає належних гарантій для збереження державної мови як інструмента єднання суспільства, та Рекомендацію Європейської комісії за демократію через право українському законодавчому органу віднайти істотно прийнятніші способи підтвердження верховенства української мови як єдиної державної мови та вжити додаткових заходів для зміцнення її ролі в українському суспільстві, ухвалює цей Закон.

Розділ I ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ

Стаття 1. Статус української мови як єдиної державної мови в Україні

1. Єдиною державною (офіційною) мовою в Україні є українська мова.
2. Статус української мови як єдиної державної мови зумовлений державотворчим самовизначенням української нації.
3. Державний статус української мови є невіддільним елементом конституційного ладу України як унітарної держави.
4. Статус української мови як єдиної державної мови в Україні визначається виключно [Конституцією України](#).
5. Порядок функціонування і застосування державної мови визначається виключно законом.
6. Навмисне спотворення української мови в офіційних документах і текстах, зокрема навмисне застосування її з порушенням вимог українського правопису і стандартів державної мови, а також створення перешкод та обмежень у застосуванні української мови тягнуть за собою відповідальність, встановлену законом.
7. Статус української мови як єдиної державної мови передбачає обов'язковість її використання на всій території України при здійсненні повноважень органами державної влади та органами місцевого самоврядування, а також в інших публічних сферах суспільного життя, які визначені цим Законом.
8. Українська мова як єдина державна мова виконує функції мови міжетнічного спілкування, є гарантією захисту прав людини для кожного українського громадянина незалежно від його етнічного походження, а також є фактором єдності і національної безпеки України.

Стаття 2. Сфера дії Закону

1. Цей Закон регулює функціонування і застосування української мови як державної у сферах суспільного життя, визначених цим Законом, на всій території України.
2. Дія цього Закону не поширюється на сферу приватного спілкування та здійснення релігійних обрядів.
3. Порядок застосування кримськотатарської мови та інших мов корінних народів, національних меншин України у відповідних сферах суспільного життя визначається законом щодо порядку реалізації прав корінних народів, національних меншин України з урахуванням особливостей, визначених цим Законом.

Стаття 3. Завдання Закону

1. Завданнями цього Закону є:
 - 1) захист державного статусу української мови;
 - 2) утвердження української мови як мови міжетнічного спілкування в Україні;
 - 3) забезпечення функціонування державної мови як інструмента об'єднання українського суспільства, засобу зміцнення державної єдності та територіальної цілісності України, її незалежної державності і національної безпеки;
 - 4) забезпечення застосування української мови як державної на всій території України у сферах суспільного життя, визначених цим Законом, а також у міжнародному спілкуванні, під час здійснення посадовими та службовими особами представницьких функцій;
 - 5) забезпечення розвитку української мови для зміцнення національної ідентичності, збереження національної культури, традицій, звичаїв, історичної пам'яті та забезпечення її подальшого функціонування як державотворчого чинника української нації;
 - 6) підтримка української мови шляхом сприяння:

- а) володінню українською мовою громадянами України;
- б) розвитку української жестової мови як основного або одного з основних засобів спілкування жестомовних осіб. Статус, засади та порядок застосування української жестової мови визначаються законом;
- в) застосуванню української мови відповідно до вимог українського правопису та інших стандартів державної мови;
- г) вживанню замість іншомовних українських слів, словосполучень і термінів у разі, якщо в українській мові існують рівнозначні відповідники, та підвищенню рівня обізнаності громадян про них;
- г) запобіганню вульгаризації української мови та змішування її з іншими мовами;
- д) поширенню знань про українську мову та її роль у розвитку української та європейської культур;
- е) популяризації діалектів і говірок української мови та їх збереженню;
- є) вивченню української мови в Україні та за кордоном;
- 7) поширення української мови у світі та сприяння в задоволенні мовних потреб закордонних українців і громадян України, які проживають або тимчасово перебувають за межами України.

Стаття 4. Статус української жестової мови та мовні права жестомовних осіб

1. Українська жести́ва мо́ва є мовою спільноти жестомовних осіб.
2. Українська жести́ва мо́ва - природна візуально-жести́ва мовна система з власною лексико-граматичною структурою, що сформувалася еволюційним шляхом і використовується як основний або один з основних засобів спілкування жестомовних осіб, які постійно проживають або впродовж тривалого часу проживали на території України.
3. В Україні кожному гарантується право вільно використовувати українську жести́ву мо́ву в суспільному житті, вивчати та підтримувати її, а також навчатися українською жести́вою мо́вою.
4. Жодне з положень цього Закону не може тлумачитися як таке, що спрямоване на звуження сфери використання української жести́вої мо́ви.

Стаття 5. Державна програма сприяння опануванню державної мови

1. Кабінет Міністрів України затверджує і забезпечує виконання Державної програми сприяння опануванню державної мови (далі - Програма).
2. Програма визначає основні стратегічні цілі та пріоритетні завдання державної політики щодо підтримки державної мови впродовж відповідного періоду часу, а також заходи, що планується здійснити для досягнення зазначених цілей і реалізації завдань.
3. Відповідно до Програми Кабінет Міністрів України вживає заходів для створення та забезпечення діяльності мережі державних, комунальних курсів з вивчення державної мови громадянами України, іноземцями та особами без громадянства, створює умови для розвитку суб'єктів освітньої діяльності, які дають змогу кожній особі опанувати державну мову, в тому числі шляхом неформальної та інформальної освіти.
4. Програма має розроблятися і реалізовуватися з урахуванням установлених законом гарантій і пілґ, необхідних для задоволення потреб громадян України, іноземців та осіб без громадянства у вивченні державної мови та поширенні її використання як в Україні, так і поза її межами.
5. Програма діяльності центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах культури та мистецтв, з розвитку культури на відповідний рік повинна передбачати заходи щодо сприяння опануванню української мови, в тому числі шляхом видання навчальних посібників з української мови, створення української термінологічної словникової бази та забезпечення вільного доступу до зазначеної книжкової продукції громадянам України, іноземцям та особам без громадянства, і має відповідати Програмі.

Розділ II

УКРАЇНЬКА МОВА ТА ГРОМАДЯНСТВО УКРАЇНИ

Стаття 6. Обов'язок громадянина України володіти державною мовою

1. Кожний громадянин України зобов'язаний володіти державною мовою.
2. Держава забезпечує кожному громадянину України можливості для опанування державної мови через систему закладів дошкільної, повної загальної середньої, позашкільної, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої, вищої освіти, освіти дорослих, а також через підтримку неформальної та інформальної освіти, спрямованої на вивчення державної мови.

3. Держава організовує безкоштовні курси української мови для дорослих та забезпечує можливість вільно опанувати державну мову громадянам України, які не мали такої змоги.

Стаття 7. **Обов'язок володіти державною мовою для набуття громадянства України**

1. Особа, яка має намір набути громадянство України, зобов'язана засвідчити відповідний рівень володіння державною мовою.

Особи, які мають визначні заслуги перед Україною, у тому числі іноземці та особи без громадянства, які в установленому законодавством України порядку проходять військову службу за контрактом у Збройних Силах України, Державній спеціальній службі транспорту або Національній гвардії України, особи, прийняття яких до громадянства України становить державний інтерес для України, і особи, які отримали посвідку на тимчасове проживання на підставі частини двадцятої статті 4 Закону України "Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства", мають право на набуття громадянства України без засвідчення рівня володіння державною мовою, за умови подання зобов'язання про складання іспитів з основ Конституції України, історії України та на рівень володіння державною мовою відповідно до Закону України "Про громадянство України". Такі особи зобов'язані опанувати державну мову на рівні, визначеному законодавством, протягом двох років з дня набуття громадянства України.

{Абзац другий частини першої статті 7 в редакції Закону № 2996-IX від 21.03.2023}

2. **Вимоги** до рівня володіння державною мовою, необхідного для набуття громадянства України, визначає Національна комісія зі стандартів державної мови.

3. Складання іспиту на рівень володіння державною мовою, необхідний для набуття громадянства України, здійснюється в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Стаття 8. **Мова документів, що посвідчують особу громадянина України**

1. Документи, що посвідчують особу громадянина України, складаються державною мовою. У випадках, визначених законом і міжнародними договорами, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України, такі документи складаються іншими мовами та дублюються державною мовою.

2. Громадяни України, рідна мова яких відмінна від української, мають право на транскрибований запис своїх прізвища та імені відповідно до своєї національної традиції в документах, що посвідчують особу громадянина України, відповідно до статті 40 цього Закону.

3. Запис прізвища та імені в паспорті громадянина України для виїзду за кордон здійснюється у транскрипції з української мови.

Розділ III

ОБОВ'ЯЗОК ВОЛОДІТИ ДЕРЖАВНОЮ МОВОЮ

Стаття 9. **Особи, які зобов'язані володіти державною мовою та застосовувати її під час виконання службових обов'язків**

1. Володіти державною мовою та застосовувати її під час виконання службових обов'язків зобов'язані:

1) Президент України, Прем'єр-міністр України, Перший віце-прем'єр-міністр України, віце-прем'єр-міністри України, інші члени Кабінету Міністрів України, перші заступники та заступники міністрів, керівники інших центральних органів виконавчої влади та їх заступники, Глава Адміністрації Президента України та його заступники, Секретар Ради національної безпеки і оборони України та його заступники, Голова Служби безпеки України та його заступники, Голова Служби зовнішньої розвідки України та його заступники, Генеральний прокурор та його заступники, керівники обласних та місцевих прокуратур, керівник Спеціалізованої антикорупційної прокуратури та його заступники, члени Ради Національного банку України, Голова та інші члени Рахункової палати, Голова Антимонопольного комітету України, інші державні уповноважені Антимонопольного комітету України, голови територіальних відділень Антимонопольного комітету України, члени Національного агентства з питань запобігання корупції, члени Національної комісії зі стандартів державної мови, члени Центральної виборчої комісії, члени Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення, члени національних комісій регулювання природних монополій, члени Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, члени Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, члени інших державних колегіальних органів, Голова Державного комітету

телебачення і радіомовлення України та його заступники, Голова Фонду державного майна України та його заступники, постійні представники Кабінету Міністрів України, Верховної Ради України, Президента України у Конституційному Суді України, Директор Національного антикорупційного бюро України, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини та його представники, Уповноважений із захисту державної мови, Голова Верховної Ради Автономної Республіки Крим та його заступники, Голова Ради міністрів Автономної Республіки Крим та його заступники, міністри Автономної Республіки Крим, Постійний Представник Президента України в Автономній Республіці Крим та його заступники;

{Пункт 1 частини першої статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законом № 113-IX від 19.09.2019}

2) депутати Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутати місцевих рад, посадові особи органів місцевого самоврядування;

3) державні службовці;

4) голови місцевих державних адміністрацій, їх перші заступники та заступники;

5) службовці Національного банку України;

6) особи офіцерського складу, які проходять військову службу за контрактом;

7) особи начальницького (середнього і вищого) складу Національної поліції, інших правоохоронних та розвідувальних органів, посадові особи інших органів, яким присвоюються спеціальні звання;

8) особи рядового, сержантського і старшинського складу Національної поліції, інших правоохоронних, розвідувальних органів, інших органів, яким присвоюються спеціальні звання;

9) прокурори;

9¹) судді Конституційного Суду України;

{Частина першу статті 9 доповнено пунктом 9¹ згідно із Законом № 2846-IX від 13.12.2022}

10) судді, які обрані чи призначені відповідно до Конституції України та здійснюють правосуддя на професійній основі, члени та дисциплінарні інспектори Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, члени Вищої ради правосуддя;

11) адвокати;

12) нотаріуси;

13) керівники закладів освіти всіх форм власності;

14) педагогічні, науково-педагогічні і наукові працівники, крім іноземців чи осіб без громадянства, які запрошені до закладів освіти та/або наукових установ та працюють на тимчасовій основі як наукові, педагогічні, науково-педагогічні працівники або викладачі іноземної мови;

15) медичні працівники державних і комунальних закладів охорони здоров'я;

16) посадові та службові особи підприємств, установ і організацій державної і комунальної форм власності, не визначені в підпунктах 1-15 частини першої цієї статті, крім осіб, які не є громадянами України.

2. Володіти державною мовою зобов'язані особи, які претендують на обрання чи призначення на посади, визначені частиною першою цієї статті.

Стаття 10. Вимоги щодо рівня володіння державною мовою

1. Вимоги щодо відповідного рівня володіння державною мовою особами, визначеними статтею 9 цього Закону, встановлює Національна комісія зі стандартів державної мови.

2. Рівень володіння державною мовою особами, визначеними пунктами 1, 3, 4, 7, 9, 9¹, 10, 13 частини першої статті 9 цього Закону, засвідчується державним сертифікатом про рівень володіння державною мовою (далі - державний сертифікат), що видається Національною комісією зі стандартів державної мови відповідно до цього Закону.

{Частина друга статті 10 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2846-IX від 13.12.2022}

3. Рівень володіння державною мовою особами, визначеними пунктами 2, 5, 6, 8, 11, 12, 14-16 частини першої статті 9 цього Закону, засвідчується документом про повну загальну середню освіту за умови, що такий документ підтверджує вивчення особою української мови як навчального предмета (дисципліни), або державним сертифікатом про рівень володіння державною мовою, що видається Національною комісією зі стандартів державної мови відповідно до цього Закону.

4. Документ, що засвідчує рівень володіння державною мовою, подається особою до обрання чи призначення на посади, визначені **частиною першою** статті 9 цього Закону.

Стаття 11. Рівні володіння державною мовою

1. **Класифікація рівнів володіння державною мовою** розробляється і затверджується Національною комісією зі стандартів державної мови з урахуванням рекомендацій Ради Європи з мовної освіти (CEFR).

2. За результатами проведеного іспиту на визначення рівня володіння державною мовою особа отримує державний сертифікат про рівень володіння державною мовою (далі - державний сертифікат), що засвідчує один з рівнів за шкалою, встановленою **частиною третьою** цієї статті.

3. Шкала рівнів володіння державною мовою визначає три загальні рівні навичок: початковий рівень А, середній рівень В та рівень вільного володіння мовою С.

Державний сертифікат початкового рівня першого ступеня (A1) засвідчує, що особа розуміє і може вживати загальні вирази та найпростіші фрази, необхідні для задоволення конкретних потреб, зокрема представити себе чи іншу особу, запитати і відповісти на запитання про себе (місце проживання, родину, особисті речі тощо); може взаємодіяти на простому рівні, якщо співрозмовник говорить повільно і чітко та готовий допомогти.

Державний сертифікат початкового рівня другого ступеня (A2) засвідчує, що особа розуміє та може вживати окремі фрази та широко вживані вирази, пов'язані з конкретними сферами повсякденного життя (елементарна інформація про себе та свою сім'ю, здійснення покупок, місцева географія, працевлаштування тощо); може спілкуватися у ситуації, коли необхідний простий і безпосередній обмін інформацією на звичні теми.

Державний сертифікат середнього рівня першого ступеня (B1) засвідчує, що особа розуміє основний зміст чіткої, стандартної інформації на теми, близькі і часто вживані на роботі, у навчанні, під час дозвілля тощо. Рівень знання української мови дає змогу впоратися в більшості ситуацій, що можуть виникнути під час подорожі Україною. Особа може просто і доладно висловлюватися, зокрема на теми, що належать до особистих зацікавлень; здатна описати особистий досвід, події, мрії, плани, надати стислі пояснення щодо точки зору на деякі події.

Державний сертифікат середнього рівня другого ступеня (B2) засвідчує, що особа може розуміти основні ідеї комплексного тексту як на конкретну, так і на абстрактну тему, включаючи спеціалізовані дискусії за своїм фахом; може спілкуватися з носіями мови з таким ступенем швидкості та спонтанності, який уможливує регулярні відносини з ними, не викликаючи труднощів для жодної зі сторін; може чітко і докладно висловлюватися з багатьох тем, зокрема висловлювати свою думку з певного питання, наводячи переваги і недоліки різних позицій.

Державний сертифікат рівня вільного володіння першого ступеня (C1) засвідчує, що особа може розуміти широкий спектр складних і великих за обсягом текстів та розпізнавати в них прихований зміст; може висловлюватися швидко і спонтанно без помітних ускладнень, пов'язаних з пошуком засобів вираження, легко і точно використовувати українську мову у спілкуванні, навчанні та для досягнення професійних цілей; може чітко, структуровано і докладно висловлюватися зі складних тем, демонструючи володіння знаннями правил граматики.

Державний сертифікат рівня вільного володіння другого ступеня (C2) засвідчує, що особа легко розуміє практично все, що чує або читає, може узагальнити інформацію з різних усних чи письмових джерел, зробити аргументований виклад у логічній, послідовній формі, а також висловлюватися спонтанно, швидко і точно, передаючи найтонші відтінки смислу навіть у складних ситуаціях.

Розділ IV

ЗАСТОСУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ МОВИ В РОБОТІ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ, ОРГАНІВ ВЛАДИ АВТОНОМНОЇ РЕСПУБЛІКИ КРИМ, ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ, ПІДПРИЄМСТВ, УСТАНОВ ТА ОРГАНІЗАЦІЙ ДЕРЖАВНОЇ І КОМУНАЛЬНОЇ ФОРМ ВЛАСНОСТІ

Стаття 12. Робоча мова діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій державної і комунальної форм власності

1. Робочою мовою діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій державної і комунальної форм власності, у тому числі мовою засідань, заходів, зустрічей та мовою робочого спілкування, є державна мова.

Робочою мовою діяльності закордонних дипломатичних установ України, інших державних представництв за кордоном є державна мова.

2. У разі якщо під час засідання, заходу або зустрічі використовується інша мова, ніж державна, має бути забезпечений переклад державною мовою.

3. Робочою мовою міжнародних заходів, засідань, зустрічей є державна та/або інша мова, визначена організаторами чи міжнародним договором. Під час засідань, зустрічей та робочого спілкування визначеного кола осіб з іноземцями чи особами без громадянства може застосовуватися інша мова, прийнятна для учасників.

4. Встановлені цією статтею вимоги застосовуються з урахуванням особливостей, визначених [статтями 21-23](#) цього Закону.

Стаття 13. Застосування державної мови в нормативних актах, діловодстві та документообігу

1. Мовою нормативно-правових актів і актів індивідуальної дії, діловодства і документообігу органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування є державна мова.

2. Проекти нормативно-правових актів і актів індивідуальної дії органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування складаються відповідно до стандартів української правничої термінології, що встановлюються Національною комісією зі стандартів державної мови.

3. Нормативно-правові акти і акти індивідуальної дії органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування оприлюднюються державною мовою в порядку, визначеному законом.

4. На території Автономної Республіки Крим акти індивідуальної дії органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування оприлюднюються державною мовою та можуть додатково оприлюднюватись у перекладі кримськотатарською мовою як мовою корінного народу в Україні.

5. Мовою локальних актів, що регулюють діяльність підприємств, установ та організацій державної і комунальної форм власності, є державна мова.

6. Органи державної влади, органи влади Автономної Республіки Крим та органи місцевого самоврядування, підприємства, установи та організації державної і комунальної форм власності беруть до розгляду документи, складені державною мовою, крім випадків, визначених законом.

7. Органи державної влади, органи влади Автономної Республіки Крим та органи місцевого самоврядування, підприємства, установи та організації державної і комунальної форм власності в листуванні з іноземними адресатами можуть застосовувати іншу мову, ніж державна.

8. Відповіді на звернення фізичних та юридичних осіб до органів державної влади, органів Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій державної і комунальної форм власності надаються державною мовою, якщо інше не встановлено законом.

Стаття 14. Застосування державної мови в судочинстві

1. У судах України судочинство провадиться, а діловодство здійснюється державною мовою.

2. У судовому процесі може застосовуватися інша мова, ніж державна, у порядку, визначеному процесуальними кодексами України та [Законом України "Про судоустрій і статус суддів"](#).

3. Суди ухвалюють рішення та оприлюднюють їх державною мовою у порядку, встановленому законом. Текст судового рішення складається з урахуванням стандартів державної мови.

Стаття 15. Застосування державної мови у Збройних Силах України та інших військових формуваннях

1. Мовою нормативних актів, документації, діловодства, команд, навчання, виховних заходів, іншого статутного спілкування та службової діяльності у Збройних Силах України та інших військових формуваннях, створених відповідно до закону, є державна мова.

Стаття 16. Застосування державної мови в органах правопорядку, розвідувальних органах, державних органах спеціального призначення з правоохоронними функціями

1. Мовою нормативних актів, документації, діловодства, службової діяльності та спілкування з громадянами України в органах правопорядку, розвідувальних органах, державних органах спеціального призначення з правоохоронними функціями є державна мова.

2. З особою, яка не розуміє державної мови, працівник органу правопорядку, розвідувального органу, державного органу спеціального призначення з правоохоронними функціями може спілкуватися мовою, прийнятною для сторін, а також за допомогою перекладача.

Стаття 17. Застосування державної мови під час перетину державного кордону України

1. Під час перетину громадянами України державного кордону України прикордонний, митний та інші види контролю здійснюються державною мовою.

2. Під час перетину іноземцями або особами без громадянства державного кордону України прикордонний, митний та інші види контролю здійснюються державною мовою або іншою мовою, якою володіє посадова чи службова особа, яка здійснює контроль.

Стаття 18. Застосування державної мови у процесі виборів і референдумів

1. Мовою виборів і референдумів та мовою діяльності виборчих комісій та комісій з референдуму є державна мова.

2. Виборча документація та документація референдумів складається державною мовою.

3. Бюлетені для голосування на виборах і референдумах виготовляються державною мовою.

4. Матеріали передвиборної агітації, що транслюються на телебаченні, радіо, розміщуються на носіях зовнішньої реклами, поширюються у вигляді листівок і газет або в мережі Інтернет, виконуються державною мовою.

Матеріали передвиборної агітації, у тому числі відеоматеріали про вибори Президента України, народних депутатів України, депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутатів і посадових осіб органів місцевого самоврядування, всеукраїнські і місцеві референдуми та їх результати, а також політична реклама, передвиборна агітація та теледебати адаптуються для сприйняття жестомовними особами шляхом перекладу українською жестовою мовою та/або субтитрування українською мовою з урахуванням вимог, встановлених законом.

5. У порядку і на умовах, визначених законом щодо порядку реалізації прав корінних народів, національних меншин України, допускається поширення матеріалів передвиборної агітації, виконаних мовами відповідних корінних народів, національних меншин України та дубльованих державною мовою.

{Частина п'ята статті 18 в редакції Закону № 3504-IX від 08.12.2023}

Стаття 19. Застосування державної мови під час укладення міжнародних договорів України

1. Міжнародні двосторонні договори України укладаються державною мовою та мовою іншої сторони, якщо інше не передбачено таким міжнародним договором.

2. Міжнародні багатосторонні договори укладаються мовами, погодженими сторонами.

Розділ V

ЗАСТОСУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ДЕРЖАВНОЇ В ПУБЛІЧНИХ СФЕРАХ

Стаття 20. Державна мова у сфері трудових відносин

1. Ніхто не може бути примушений використовувати під час перебування на роботі та виконання обов'язків за трудовим договором іншу мову, ніж державна, крім випадків:

а) обслуговування споживачів та інших клієнтів, які є іноземцями чи особами без громадянства;

б) створення юридичних, технічних, інформаційно-реklamних текстів та інших повідомлень і документів (у тому числі усних), адресатами яких є іноземці чи особи без громадянства, юридичні особи, органи і посадові особи іноземних держав і міжнародних організацій.

2. Трудові договори в Україні укладаються державною мовою, що не перешкоджає використовувати сторонам трудового договору його переклад.

Стаття 21. Державна мова у сфері освіти

1. Мовою освітнього процесу в закладах освіти є державна мова. У класах (групах) з навчанням мовами національних меншин, які є офіційними мовами Європейського Союзу, гарантується право на використання мови відповідної національної меншини в освітньому процесі поряд з державною мовою.

{Абзац перший частини першої статті 21 в редакції Закону № 3504-IX від 08.12.2023}

Держава гарантує кожному громадянину України право на здобуття формальної освіти на всіх рівнях (дошкільної, загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої), а також позашкільної та післядипломної освіти державною мовою в державних і комунальних закладах освіти.

Особам, які належать до національних меншин України, гарантується право на навчання в комунальних закладах освіти для здобуття дошкільної та початкової освіти, поряд із державною мовою, мовою відповідної національної меншини України. Це право реалізується шляхом створення відповідно до законодавства окремих класів (груп) із навчанням мовою відповідної національної меншини України поряд із державною мовою і не поширюється на класи (групи) з навчанням державною мовою.

Особам, які належать до корінних народів України, гарантується право на навчання в комунальних закладах освіти для здобуття дошкільної і загальної середньої освіти, поряд із державною мовою, мовою відповідного корінного народу України. Це право реалізується шляхом створення відповідно до законодавства окремих класів (груп) з навчанням мовою відповідного корінного народу України поряд із державною мовою і не поширюється на класи (групи) із навчанням державною мовою.

Особам, які належать до корінних народів, національних меншин України, гарантується право на вивчення мови відповідних корінного народу чи національної меншини України в комунальних закладах загальної середньої освіти або через національні культурні товариства.

Особам з порушенням слуху забезпечується право на навчання жестовою мовою та на вивчення української жестової мови.

2. Заклади освіти забезпечують обов'язкове вивчення державної мови, зокрема заклади професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти, в обсязі, що дає змогу провадити професійну діяльність у вибраній галузі з використанням державної мови.

Особам, які належать до корінних народів, національних меншин України, іноземцям та особам без громадянства створюються належні умови для вивчення державної мови.

3. Мовою зовнішнього незалежного оцінювання за результатами здобуття повної середньої освіти та вступних випробувань є державна мова, крім зовнішнього незалежного оцінювання з іноземних мов.

4. Держава сприяє вивченню мов міжнародного спілкування, насамперед англійської мови, в державних і комунальних закладах освіти.

5. У закладах освіти відповідно до освітньої програми одна або декілька дисциплін можуть викладатися двома чи більше мовами - державною мовою, англійською мовою, іншими офіційними мовами Європейського Союзу.

6. За бажанням здобувачів професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти заклади освіти створюють можливості для вивчення ними мови корінного народу, національної меншини України як окремої дисципліни.

7. Викладання іноземної мови в закладах освіти і на курсах з вивчення іноземних мов здійснюється відповідною іноземною або державною мовою.

8. Держава сприяє створенню та функціонуванню за кордоном закладів освіти, в яких навчання здійснюється державною мовою або вивчається державна мова.

9. Особливості використання мов в окремих видах та на окремих рівнях освіти визначаються спеціальними законами.

Стаття 22. Державна мова у сфері науки

1. Мовою науки в Україні є державна мова.

2. Наукові видання публікуються державною мовою, англійською мовою та/або іншими офіційними мовами Європейського Союзу. У разі публікації англійською мовою та/або іншими офіційними мовами Європейського Союзу опубліковані матеріали мають супроводжуватися анотацією та переліком ключових слів державною мовою.

3. Дисертації осіб, які здобувають ступінь доктора філософії, доктора мистецтва, доктора наук, або у передбачених законом випадках наукові доповіді у разі захисту наукових досягнень, опублікованих у вигляді монографії або сукупності статей у вітчизняних та/або міжнародних рецензованих фахових виданнях, а також автореферати та відгуки опонентів виконуються державною мовою або англійською мовою.

Для статей, опублікованих у міжнародних фахових виданнях іншими, ніж англійська, мовами, спеціалізована вчена рада своїм рішенням може зобов'язати надати переклад або коротку анотацію статті державною мовою.

4. Публічний захист дисертації на здобуття ступеня доктора філософії, доктора мистецтва, публічний захист наукових досягнень у вигляді дисертації або опублікованої монографії, або за сукупністю статей для присудження ступеня доктора наук здійснюється державною мовою або, за бажанням здобувача, англійською мовою.

5. Мовою публічних наукових заходів (наукові конференції, круглі столи, симпозіуми, семінари, наукові школи тощо) може бути державна мова та/або англійська мова.

Мовою публічних наукових заходів на тему певної іноземної мови (мовознавство) або іноземної літератури може бути відповідна іноземна мова.

Якщо проведення наукового заходу здійснюється іноземною мовою, організатори зобов'язані повідомити про це учасників заходу заздалегідь. У такому разі здійснення перекладу державною мовою не є обов'язковим.

6. За будь-яких обставин особа, яка бере участь у будь-якому публічному науковому заході, не може бути позбавлена права використовувати державну мову.

Стаття 23. Державна мова у сфері культури

1. Держава забезпечує застосування державної мови у сфері культури.

2. Мовою проведення культурно-мистецьких, розважальних та видовищних заходів є державна мова. Застосування інших мов під час таких заходів дозволяється, якщо це виправдано художнім, творчим задумом організатора заходу, а також у випадках, визначених законом щодо порядку реалізації прав корінних народів, національних меншин України. Положення цієї частини не поширюються на застосування мов під час виконання та/або відтворення пісень, інших музичних творів з текстом, фонограм.

Супровід (конферанс) культурно-мистецьких, розважальних та видовищних заходів в Україні здійснюється державною мовою. У разі якщо супровід (конферанс) здійснює особа, яка не володіє державною мовою, організатор забезпечує синхронний або послідовний переклад такого виступу державною мовою. Особливості супроводу (конферансу) культурно-мистецьких та видовищних заходів в Україні, що проводяться на виконання міжнародних зобов'язань перед Європейською мовною спільнотою, визначаються домовленістю сторін. Законом щодо порядку реалізації прав корінних народів, національних меншин України можуть встановлюватися особливості використання мов корінних народів, національних меншин України під час супроводу (конферансу) культурних заходів, організованих відповідною меншиною.

3. Оголошення, афіші, інші інформаційні матеріали про культурно-мистецькі та видовищні заходи і вхідні квитки виготовляються державною мовою. В оголошеннях, афішах, інших інформаційних матеріалах допускається використання інших мов поряд з державною мовою, при цьому текст іншою мовою не може бути більшим за обсягом та шрифтом, ніж текст державною мовою. Вимоги щодо розміру шрифту не є обов'язковими при написанні власних імен виконавців, назв колективів і творів, охоронюваних законом торговельних марок (знаків для товарів і послуг).

4. Публічне виконання та/або публічний показ театральної вистави іншою мовою, ніж державна, в державному чи комунальному театрі супроводжуються перекладом державною мовою за допомогою субтитрів, звукового перекладу чи в інший спосіб.

5. Мовою музейної справи та мистецьких виставок є державна мова.

Музейний облік у музеях усіх форм власності здійснюється державною мовою.

Інформація про музейні предмети, що демонструються в музеях та на мистецьких виставках, подається державною мовою. Поряд з державною мовою інформація про музейні предмети може дублюватися іншими мовами. У письмовій інформації про музейні предмети напис іншою мовою розміщується нижче або праворуч від напису державною мовою. Розмір шрифтів тексту інформації про музейні предмети державною мовою має бути не меншим за розмір шрифтів відповідного тексту іншою мовою. Аудіовізуальна інформація про музейні предмети державною мовою має бути виконана не менш розбірливо, гучно та зрозуміло, ніж відповідна інформація іноземною мовою.

Вхідні квитки для відвідування музею чи виставки, публічні оголошення про виставки виготовляються державною мовою. Допускається дублювання інформації на вхідних квитках іншою мовою. Розмір шрифтів тексту будь-якою іншою мовою на вхідних квитках не може бути більшим за розмір шрифтів тексту державною мовою.

Інформаційна продукція про музей чи виставку виконується державною мовою, а за потреби - також іншими мовами.

6. Мовою поширення та демонстрування фільмів в Україні є державна мова.

Фільми, вироблені суб'єктами кінематографії України, розповсюджуються та демонструються в Україні з мовною частиною звукового ряду, виконаною державною мовою, у тому числі шляхом дублювання або озвучення. Національні фільми можуть демонструватися кримськотатарською мовою, іншими мовами корінних народів відповідно до [Закону України "Про кінематографію"](#). У разі використання в мовній частині звукового ряду, виконаній державною мовою, у тому числі шляхом дублювання або озвучення, реплік іншими мовами такі репліки мають бути озвучені чи субтитровані державною мовою. Сумарна тривалість субтитрованих реплік, виконаних іншими мовами у фільмі, не може перевищувати 10 відсотків сумарної тривалості всіх реплік у цьому фільмі.

Фільми, не визначені [абзацом другим](#) цієї частини, розповсюджуються та демонструються в Україні дубльованими або озвученими державною мовою. Поряд із державною мовою іноземні фільми можуть містити аудіодоріжки, виконані іншими мовами.

Розповсюдження в кіновидовищних закладах України документальних фільмів без дублювання або озвучення державною мовою, але із субтитрами, виконаними державною мовою, допускається у разі, якщо такий фільм набрав щонайменше 2 бали за культурними критеріями культурного тесту, встановленими [Законом України "Про державну підтримку кінематографії в Україні"](#), і про надання дозволу на таке розповсюдження зазначено в Державному реєстрі фільмів.

{Абзац четвертий частини шостої статті 23 із змінами, внесеними згідно із [Законом № 2849-IX від 13.12.2022](#)}

У межах заходів кінофестивалів, що проводяться в Україні за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері кінематографії, в кіновидовищних закладах України допускається показ фільмів мовою оригіналу, але із субтитрами, виконаними державною мовою. Поза межами фестивалівних заходів такі фільми демонструються державною мовою.

Кіновидовищні заклади можуть демонструвати іноземні фільми мовою оригіналу, супроводжуючи субтитруванням державною мовою. Сумарна кількість сеансів демонстрування фільмів мовою оригіналу, відмінною від державної, не може перевищувати 10 відсотків загальної кількості сеансів демонстрування фільмів у кіновидовищному закладі на місяць.

Інформація про демонстрування іноземних фільмів мовою оригіналу завчасно доводиться до відомих глядачів.

Надавачі послуг відео на замовлення з використанням мережі Інтернет за наявності у них аудіодоріжок державною мовою для фільмів, доступ до яких можливий з території України, забезпечують завантаження такої аудіодоріжки до відповідних фільмів за замовчуванням.

Держава сприяє суб'єктам, які надають послуги відео на замовлення, чиї послуги доступні в Україні, у створенні аудіодоріжок державною мовою та/або в отриманні прав на такі аудіодоріжки.

7. Кіноафіші та вхідні квитки для відвідування кінотеатрів, інших кіновидовищних закладів виконуються державною мовою.

8. Мовою туристичного та екскурсійного обслуговування є державна мова. Туристичне чи екскурсійне обслуговування іноземців та осіб без громадянства може здійснюватися іншою мовою.

9. Держава сприяє створенню та поширенню творів культури і мистецтв державною мовою.

Стаття 24. Державна мова у сфері телевізійного і радіомовлення

1. Теле- та радіомовники здійснюють мовлення державною мовою у порядку використання мови у сфері телевізійного і радіомовлення, встановленому [Законом України "Про медіа"](#).

{Стаття 24 в редакції [Закону № 2849-IX від 13.12.2022](#)}

Стаття 25. Державна мова у сфері друкованих медіа

1. Друковані медіа в Україні видаються державною мовою.

Друковані медіа можуть видаватися іншими, ніж державна, мовами за умови, що одночасно з відповідним тиражем видання іноземною мовою видається тираж цього видання державною мовою. Усі мовні версії повинні видаватися під однаковою назвою, відповідати одна одній за змістом, обсягом та способом друку, а їх випуски повинні мати однакову нумерацію порядкових номерів і видаватися в один день.

2. Розповсюдження за передплатою друкованих медіа, виданих мовами, іншими ніж державна, допускається за умови забезпечення їх засновниками (співзасновниками) можливості передплати в Україні такого самого видання державною мовою.

3. Засновники (співзасновники) друкованих медіа зобов'язані виготовляти, публікувати і доставляти обов'язковий примірник документів (номери (випуски) друкованих медіа) державною мовою у порядку, визначеному законом.

4. У кожному місці розповсюдження друкованих медіа друковані медіа державною мовою мають становити не менше 50 відсотків назв друкованих медіа, що розповсюджуються в цьому місці.

У місці розповсюдження друкованого медіа, виданого іншою, ніж державна, мовою, розповсюджується такий медіа державною мовою.

5. Вимоги **частин першої, другої та абзацу другого** частини четвертої цієї статті не поширюються на друковані медіа, що видаються винятково кримськотатарською мовою, іншими мовами корінних народів України, англійською мовою, іншою офіційною мовою Європейського Союзу, незалежно від того, чи містять вони тексти державною мовою, та на наукові видання, мова яких визначається **статтею 22** цього Закону.

Обов'язковий примірник документів, передбачений **частиною третьою** цієї статті, у такому разі виготовляється, публікується і доставляється відповідною мовою.

Стаття 26. Державна мова у сфері книговидання та книгорозповсюдження

1. Книжкові видання в Україні видаються та розповсюджуються державною мовою та/або мовами корінних народів України, офіційними мовами Європейського Союзу.

{Статтю 26 доповнено новою частиною першою згідно із Законом № 2309-IX від 19.06.2022 - щодо набрання чинності див. пункт 1 розділу II}

2. Книжкові видання можуть видаватися та розповсюджуватися іншими, ніж зазначені в частині першій цієї статті, мовами у таких випадках:

1) книжкове видання, видане в Україні або ввезене в Україну у встановленому законодавством порядку, містить виключно твори мовою оригіналу або в перекладі на державну мову, мови корінних народів України, офіційні мови Європейського Союзу;

2) книжкове видання видано на замовлення органів державної влади України в інтересах національної безпеки, відсічі російської агресії проти України і не підлягає продажу чи поширенню в інший спосіб через мережу книгорозповсюдження в Україні;

3) книжкове видання видано до 1 січня 2023 року, крім видань, розповсюдження яких заборонено відповідно до **Закону України "Про видавничу справу"**.

{Статтю 26 доповнено новою частиною другою згідно із Законом № 2309-IX від 19.06.2022 - щодо набрання чинності див. пункт 1 розділу II}

3. Вимоги **частин першої і другої** цієї статті поширюються на книги в електронній формі, у тому числі в аудіофайлах.

{Статтю 26 доповнено новою частиною третьою згідно із Законом № 2309-IX від 19.06.2022 - щодо набрання чинності див. пункт 1 розділу II}

4. Видавець, внесений до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції, зобов'язаний видавати державною мовою не менше 50 відсотків усіх виданих ним упродовж відповідного календарного року назв книжкових видань.

Ця вимога не поширюється на видавничу продукцію, видану кримськотатарською мовою, іншими мовами корінних народів чи національних меншин України за рахунок коштів державного та/або місцевих бюджетів відповідно до закону щодо порядку реалізації прав корінних народів, національних меншин України, а також на видавничу продукцію, видану мовами національних меншин, які є офіційними мовами Європейського Союзу.

{Абзац другий частини четвертої статті 26 в редакції Закону № 3504-IX від 08.12.2023}

5. Частка книжкових видань державною мовою у загальній кількості назв книжкових видань, наявних у продажу в кожній книгарні або іншому закладі, що здійснює книгорозповсюдження, має становити не менше 50 відсотків.

Словники, підручники та розмовники, однією з мов яких є державна, і книжкові видання з ідентичними за змістом текстами двома і більше мовами, однією з яких є державна, вважаються книжковими виданнями державною мовою.

Положення абзацу першого цієї частини не поширюється на книгарні та інші заклади, що здійснюють розповсюдження книжкових видань винятково мовами корінних народів, мовами національних меншин, які є офіційними мовами Європейського Союзу, та державною мовою та/або слівників та розмовників з іноземних мов, підручників з вивчення іноземних мов.

{Абзац третій частини п'ятої статті 26 в редакції Закону № 3504-IX від 08.12.2023}

6. Держава сприяє виданню та поширенню творів української літератури, перекладу і виданню державною мовою іншомовної літератури.

Стаття 27. Державна мова у сфері користувацьких інтерфейсів комп'ютерних програм та веб-сайтів

1. Комп'ютерна програма з користувацьким інтерфейсом, що реалізується в Україні, повинна мати користувацький інтерфейс державною мовою та/або англійською мовою, або іншими офіційними мовами Європейського Союзу.

Для цілей цього Закону користувацьким інтерфейсом є відображувана інформація, з якою безпосередньо взаємодіє користувач під час використання комп'ютерної програми, веб-сайту і яка містить текст будь-якою мовою спілкування між людьми (зокрема мова візуального дизайну комп'ютерної програми, мова взаємодії, діалогів та транзакцій між користувачем та комп'ютерною програмою).

Вимоги цього Закону не поширюються на мови програмування.

2. Комп'ютерна програма з користувацьким інтерфейсом, встановлена на товарах, що реалізуються в Україні, повинна мати користувацький інтерфейс державною мовою, який за обсягом та змістом має містити не менше інформації, ніж іншомовні версії такого інтерфейсу. Недотримання цієї вимоги має наслідки, визначені законодавством про захист прав споживачів для реалізації товару неналежної якості.

3. У роботі органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій державної і комунальної форм власності використовуються винятково комп'ютерні програми з користувацьким інтерфейсом державною мовою.

До створення користувацького інтерфейсу державною мовою для відповідної комп'ютерної програми може використовуватися комп'ютерна програма з користувацьким інтерфейсом англійською мовою.

4. Під час закупівлі комп'ютерних програм для органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій державної і комунальної форм власності обов'язковою умовою є наявність користувацького інтерфейсу державною мовою, крім випадків, визначених абзацом другим частини третьої цієї статті.

5. Заклади освіти державної і комунальної форм власності використовують для освітніх потреб комп'ютерні програми з користувацьким інтерфейсом державною мовою.

До створення користувацького інтерфейсу державною мовою для відповідної комп'ютерної програми може використовуватися комп'ютерна програма з користувацьким інтерфейсом англійською мовою.

6. Інтернет-представництва (в тому числі веб-сайти, веб-сторінки в соціальних мережах) органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій державної і комунальної форм власності, медіа, зареєстрованих в Україні, а також суб'єктів господарювання, що реалізують товари і послуги в Україні та зареєстровані в Україні, виконуються державною мовою. Поряд з версією інтернет-представництв (у тому числі веб-сайтів, веб-сторінок у соціальних мережах), виконаних державною мовою, можуть існувати версії іншими мовами. Версія інтернет-представництва державною мовою повинна мати не менше за обсягом та змістом інформації, ніж іншомовні версії, та завантажуватись за замовчуванням для користувачів в Україні.

Для іноземних суб'єктів господарювання, що реалізують товари і послуги в Україні та мають в Україні дочірні підприємства, філії, представництва, версія веб-сайту державною мовою повинна

містити достатню за обсягом та змістом інформацію для зрозумілої навігації та розкриття мети діяльності власника такого інтернет-представництва.

Версія такого веб-сайту державною мовою для користувачів в Україні повинна завантажуватися за замовчуванням.

Ця норма не поширюється на інтернет-представництва друкованих медіа, зазначених у частині п'ятій статті 25 цього Закону, а також на онлайн-медіа, що виходять виключно кримськотатарською мовою, іншими мовами корінних народів України, англійською мовою, іншою офіційною мовою Європейського Союзу, незалежно від того, чи містять вони тексти державною мовою, у тому числі на наукові видання, норма щодо мови яких визначається статтею 22 цього Закону.

{Абзац четвертий частини шостої статті 27 в редакції Закону № 2849-IX від 13.12.2022}

7. Мобільні застосунки органів державної влади, органів місцевого самоврядування, зареєстрованих в Україні медіа, а також суб'єктів господарювання, що реалізують товари і послуги в Україні, повинні мати версію користувацького інтерфейсу державною мовою.

8. Спеціалізоване наукове, технічне, медико-діагностичне обладнання, інше спеціалізоване, професійне обладнання, що не є товарами широкого вжитку (прилади, машини, устаткування, верстати тощо), та його програмне забезпечення, а також спеціалізоване програмне забезпечення, призначене для використання лише у сфері інформаційних технологій, може не мати користувацького інтерфейсу державною мовою в разі наявності користувацького інтерфейсу англійською мовою.

Стаття 28. Державна мова у сфері інформації для загального ознайомлення

1. Інформація для загального ознайомлення (оголошення, зокрема ті, які містять публічну пропозицію укласти договір, покажчики, вказівники, вивіски, повідомлення, написи та інша публічно розміщена текстова, візуальна і звукова інформація, що використовується або може використовуватися для інформування необмеженого кола осіб про товари, роботи, послуги, певних суб'єктів господарювання, посадових, службових осіб підприємств або органів державної влади, органів місцевого самоврядування) подається державною мовою, якщо інше не встановлено цим Законом.

2. Інформація для загального ознайомлення може дублюватися іншими мовами відповідно до закону.

3. Вимоги цієї статті не поширюються на інформацію, яка розміщується за допомогою мережі Інтернет, крім випадків, визначених цим Законом.

Стаття 29. Державна мова у сфері публічних заходів

1. Мовою публічних заходів є державна мова, якщо інше не встановлено цим Законом.

Публічними заходами для цілей цього Закону є, зокрема, збори, конференції, мітинги, виставки, навчальні курси, семінари, тренінги, дискусії, форуми, інші заходи, доступні або відкриті для учасників таких заходів вільно чи за запрошенням, за плату чи безоплатно, постійно, періодично, одноразово або час від часу, що організуються повністю або частково органами державної влади, органами місцевого самоврядування, державними установами, організаціями, а також суб'єктами господарювання, власниками (засновниками, учасниками, акціонерами) яких є держава або територіальна громада незалежно від частки цієї власності.

У разі застосування під час публічного заходу іншої мови, ніж державна, його організатор зобов'язаний забезпечити синхронний або послідовний переклад державною мовою, якщо цього вимагає хоча б один учасник публічного заходу.

Це положення не поширюється на заходи для обмеженого кола осіб та заходи, організовані спеціально для іноземців та/або осіб без громадянства.

Заходи, спеціально організовані для вивчення іноземної мови, проводяться державною та/або відповідною іноземною мовою.

2. Використання під час публічних заходів кримськотатарської мови, інших мов корінних народів, мов національних меншин України визначається законом щодо порядку реалізації прав корінних народів, національних меншин України.

Стаття 30. Державна мова у сфері обслуговування споживачів

1. Мовою обслуговування споживачів в Україні є державна мова.

2. Підприємства, установи та організації всіх форм власності, фізичні особи - підприємці, інші суб'єкти господарювання, що обслуговують споживачів (крім випадків, встановлених частиною

третьою цієї статті), здійснюють обслуговування та надають інформацію про товари (послуги), у тому числі через інтернет-магазини та інтернет-каталоги, державною мовою. Інформація державною мовою може дублюватися іншими мовами.

3. На прохання клієнта його персональне обслуговування може здійснюватися також іншою мовою, прийнятною для сторін.

4. Суб'єкт електронної комерції, зареєстрований в Україні, під час своєї діяльності та в разі поширення комерційного електронного повідомлення зобов'язаний забезпечити надання всієї інформації, визначеної [Законом України "Про електронну комерцію"](#), в тому числі щодо предмета електронного договору, державною мовою.

5. Інформація про товари та послуги на території України надається державною мовою, з урахуванням особливостей, визначених у [статті 33](#) цього Закону.

{Частина п'ята статті 30 із змінами, внесеними згідно із [Законом № 114-IX від 19.09.2019](#)}

6. Виробники (виконавці, продавці) в Україні всіх форм власності надають споживачам інформацію про вироби (товари), роботи чи послуги державною мовою. Така інформація може дублюватися будь-якою іншою мовою.

7. Інформація про вироби (товари), роботи чи послуги, зазначена у [частині шостій](#) цієї статті, доводиться до відома споживача в порядку, у спосіб та в обсязі, що визначені [Законом України "Про захист прав споживачів"](#).

В інформації про вироби (товари), роботи чи послуги, наданій державною мовою, допускається використання слів, скорочень, аббревіатур та позначень англійською мовою та/або з використанням літер латинського та/або грецького алфавітів.

8. У разі якщо крім державної інформація про товари та послуги надається також іншими мовами, обсяг інформації про товари та послуги державною мовою не може бути меншими за обов'язковий обсяг інформації згідно з вимогами, встановленими [Законом України "Про захист прав споживачів"](#).

Стаття 31. Державна мова в технічній та проектній документації

1. Виготовлення технічної, проектної документації відповідно до договору, стороною якого є орган державної влади, орган місцевого самоврядування, підприємство, установа чи організація державної і комунальної форм власності, здійснюється державною мовою.

Технічна і проектна документація затверджується органами державної влади, органами місцевого самоврядування за умови, що вона виготовлена державною мовою.

2. Мова технічної і проектної документації, що виготовляється за договором з іноземцем, особою без громадянства або юридичною особою, створеною за законодавством іншої країни, може визначатися умовами договору про виготовлення документації або будь-яким іншим способом за згодою сторін.

Стаття 32. Державна мова у сфері реклами

1. Мовою реклами в Україні є державна мова.

2. У друкованих медіа, що видаються однією з офіційних мов Європейського Союзу, допускається розміщення реклами тією мовою, якою видається такий друкований медіа.

3. Мовою реклами на телебаченні і радіо є державна мова.

Мовою реклами, що розповсюджується телерадіоорганізаціями закордонного мовлення, телерадіоорганізаціями, які здійснюють мовлення однією або кількома офіційними мовами Європейського Союзу, поряд з державною мовою можуть бути офіційні мови Європейського Союзу.

Особливості використання в рекламі кримськотатарської мови, інших мов корінних народів, національних меншин України встановлюються законом щодо порядку реалізації прав корінних народів, національних меншин України.

Стаття 33. Державна мова у сфері охорони здоров'я

1. Мовою у сфері охорони здоров'я, медичної допомоги та медичного обслуговування є державна мова.

2. На прохання особи, яка звертається за наданням медичної допомоги чи послуг з медичного обслуговування, її персональне обслуговування може здійснюватися також іншою мовою, прийнятною для сторін.

3. Заклади охорони здоров'я складають документи, які стосуються стану здоров'я пацієнтів, державною мовою.

4. Мовою актів, які регулюють діяльність закладів охорони здоров'я, діловодства та документообігу, є державна мова.

5. Заклади охорони здоров'я використовують у своїх документах медичну термінологію відповідно до стандартів, визначених Національною комісією зі стандартів державної мови.

6. Маркування лікарських засобів та медичних виробів, а також тексти інструкцій про їх застосування, виконуються державною мовою. Маркування лікарських засобів та медичних виробів, що підлягають закупівлі спеціалізованою організацією, яка здійснює закупівлі, на виконання угоди щодо закупівлі між центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я, і відповідною спеціалізованою організацією, яка здійснює закупівлі, та тексти інструкцій щодо їх застосування можуть бути виконані мовою оригіналу.

{Статтю 33 доповнено частиною шостою згідно із Законом № 114-IX від 19.09.2019}

7. Маркування лікарських засобів, медичних виробів, які підлягають закупівлі відповідно до угод щодо закупівлі, укладених центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я, із спеціалізованими організаціями, які здійснюють закупівлі, визначеними відповідно до [Закону України "Про публічні закупівлі"](#), а також інструкції про застосування таких лікарських засобів, медичних виробів виконуються до 1 квітня 2023 року мовою оригіналу.

{Статтю 33 доповнено частиною сьомою згідно із Законом № 531-IX від 17.03.2020; із змінами, внесеними згідно із Законом № 2229-IX від 21.04.2022}

8. Маркування лікарських засобів та медичних виробів, які закуповуються особою, уповноваженою на здійснення закупівель у сфері охорони здоров'я, за переліком, затвердженим Кабінетом Міністрів України, а також інструкції про застосування та короткі характеристики таких лікарських засобів та медичних виробів можуть викладатися мовою оригіналу (мовою, відмінною від державної), за умови забезпечення постачальником супроводу кожної упаковки лікарського засобу чи медичного виробу, що ввозиться на територію України, копією засвідченого підписом заявника або уповноваженого ним представника (для лікарських засобів), або уповноваженого представника (для медичних виробів) перекладу тексту маркування та інструкції про застосування і короткої характеристики такого лікарського засобу або медичного виробу державною мовою, у випадках, передбачених законом.

{Статтю 33 доповнено частиною восьмою згідно із Законом № 531-IX від 17.03.2020 - щодо дії змін див. пункт 2 розділу II}

9. У разі ввезення на територію України незареєстрованого лікарського засобу з метою постачання за результатами закупівлі, проведеної особою, уповноваженою на здійснення закупівель у сфері охорони здоров'я, для виконання програм та здійснення централізованих заходів з охорони здоров'я за кошти державного бюджету, або закупівлі, проведеної із залученням особи, уповноваженої на здійснення закупівель у сфері охорони здоров'я, за кошти місцевих бюджетів, маркування, а також інструкція про застосування такого лікарського засобу та коротка характеристика такого лікарського засобу можуть викладатися мовою оригіналу (мовою, відмінною від державної), за умови забезпечення постачальником супроводу кожної упаковки лікарського засобу, що ввозиться, копією засвідченого підписом уповноваженої на це особи центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я, перекладу тексту маркування та інструкції про застосування/короткої характеристики лікарського засобу державною мовою.

{Статтю 33 доповнено частиною дев'ятою згідно із Законом № 531-IX від 17.03.2020}

Стаття 34. Державна мова у сфері спорту

1. Спортивні заходи, у тому числі міжнародні, проводяться в Україні державною мовою.

Спеціальні іншомовні терміни, що вживаються в окремих видах спорту, можуть використовуватися без перекладу.

2. Інформаційні та інші оголошення під час проведення спортивного заходу виконуються державною мовою. Під час міжнародних заходів такі оголошення можуть дублюватися іншими мовами.

3. Вхідні квитки для відвідування спортивних змагань, інша інформаційна продукція про спортивні змагання виготовляються державною мовою. Написи на вхідних квитках на міжнародні спортивні змагання, інша інформаційна продукція про міжнародні спортивні змагання можуть також дублюватися іншими мовами.

Стаття 35. Державна мова у сфері електронних комунікацій та поштового зв'язку

1. Мовою послуг у сфері електронних комунікацій та поштового зв'язку в Україні є державна мова.
2. Адреси відправника та одержувача поштових відправлень і повідомлень, що пересилаються в межах України, виконуються державною мовою.
3. Міжнародні поштові відправлення та повідомлення, які передаються через електронні комунікаційні мережі загального користування, обробляються із застосуванням мов, визначених міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

{Стаття 35 в редакції Закону № 1089-IX від 16.12.2020}

Стаття 36. Державна мова у сфері транспорту

1. Послуги у сфері транспорту в Україні надаються державною мовою.
2. У всіх видах пасажирського транспорту, на залізничних вокзалах, автовокзалах, в аеропортах, морських та річкових портах мовою інформації, оголошень, повідомлень, написів, довідкових служб є державна мова. У разі потреби ця інформація може дублюватися англійською мовою, а в міжнародному пасажирському сполученні також офіційною мовою (мовами) країни, сполучення з якою здійснює відповідний транспортний засіб.
3. Мовою обслуговування пасажирів у транспорті є державна мова. На прохання пасажирів його індивідуальне обслуговування може здійснюватися іншою мовою, прийнятною для сторін.
4. Мовою диспетчерських служб та зв'язку на всіх видах транспорту є державна мова, крім випадків використання іншої мови відповідно до умов міжнародного договору, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України.

5. Назви аеропортів, портів, станцій, зупинок, власні назви транспортних засобів подаються державною мовою за правилами українського правопису. Поряд з державною мовою зазначені назви можуть передаватися за допомогою літер латинської абетки відповідно до звучання державною мовою. У назвах аеропортів можуть застосовуватися спеціальні ідентифікатори (коди), що складаються з літер латинської абетки і присвоюються аеропортам міжнародними організаціями.

Стаття 37. Державна мова у сфері діловодства, документообігу, листування і звітності громадських об'єднань, політичних партій та інших юридичних осіб

1. Мовою листування громадських об'єднань, політичних партій та інших юридичних осіб, зареєстрованих в Україні, з органами державної влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями державної і комунальної форм власності в Україні є державна мова.
2. Зареєстровані в Україні громадські об'єднання, політичні партії та інші юридичні особи ухвалюють статутні документи та рішення, надсилають статистичну інформацію, податкову та іншу звітність до органів державної влади чи органів місцевого самоврядування державною мовою.

Стаття 38. Державна мова у зверненнях до громадських об'єднань, політичних партій та інших юридичних осіб

1. Кожна особа має право звертатися державною мовою усно чи письмово до зареєстрованих в Україні громадських об'єднань, політичних партій та інших юридичних осіб зі зверненнями. Громадські об'єднання, політичні партії та інші юридичні особи, зареєстровані в Україні, на звернення, викладені державною мовою, надають відповідь державною мовою відповідно до [Закону України "Про звернення громадян"](#).
2. Зареєстровані в Україні громадські об'єднання, політичні партії та інші юридичні особи можуть також брати до розгляду звернення іншими мовами.

Розділ VI

ЗАСТОСУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ДЕРЖАВНОЇ У ВЛАСНИХ НАЗВАХ ТА ІМЕНАХ

Стаття 39. Назви органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування

1. Власною назвою єдиного органу законодавчої влади в Україні є "Верховна Рада України". Ця назва передається іншими мовами шляхом транслітерації слів - "Верховна Рада" за допомогою літер відповідного алфавіту згідно із звучанням українською мовою та перекладу слова "України" відповідною мовою.

Держава сприяє запровадженню в інших мовах назви "Верховна Рада України" відповідно до вимог абзацу першого цієї частини.

2. Офіційні назви органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій державної і комунальної форм власності виконуються державною мовою.

3. Написи офіційних назв органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій державної і комунальної форм власності на печатках, штампах, штемпелях, офіційних бланках і вивісках виконуються державною мовою.

4. Поряд з державною мовою офіційні назви органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій державної і комунальної форм власності можуть позначатися англійською мовою. На вивісках та офіційних бланках назви, виконані англійською мовою, подаються з правого боку або внизу.

Особливості виконання органами місцевого самоврядування, комунальними підприємствами своєї назви кримськотатарською мовою, іншими мовами корінних народів, мовами національних меншин України встановлюються законом щодо порядку реалізації прав корінних народів, національних меншин України.

Стаття 40. Державна мова в іменах

1. Прізвища, імена та по батькові громадян України виконуються державною мовою відповідно до правил українського правопису, передаються шляхом транслітерації за допомогою літер відповідного алфавіту згідно із звучанням державною мовою та не перекладаються іншими мовами.

2. Фізична особа має право на транскрибований запис її прізвища, імені та по батькові відповідно до своєї національної традиції.

Стаття 41. Застосування державної мови в географічних назвах та назвах об'єктів топоніміки

1. Географічні назви, а також назви скверів, бульварів, вулиць, провулків, узвозів, проїздів, проспектів, площ, майданів, набережних, мостів та інших об'єктів топоніміки населених пунктів виконуються державною мовою.

2. Назви об'єктів топоніміки не перекладаються іншими мовами, а передаються в офіційних документах, медіа, картографічних, довідкових, енциклопедичних, навчальних та інших виданнях за допомогою літер відповідного алфавіту згідно із звучанням державною мовою.

3. Назви географічних об'єктів та об'єктів топоніміки, розташованих на території інших держав, а також географічних об'єктів та об'єктів топоніміки, на які не поширюються суверенітет та юрисдикція будь-якої держави, при використанні в Україні подаються державною мовою у транскрипції з мови оригіналу з урахуванням особливостей української фонетики та правопису. Якщо такий географічний об'єкт, об'єкт топоніміки має назву українського походження, то така назва може застосовуватися замість або поряд з іншомовною. В офіційних документах назві українського походження надається перевага.

4. Написи на дорожніх знаках, вивісках та інших покажчиках назв географічних об'єктів та об'єктів топоніміки на території України подаються державною мовою. На покажчиках назв географічних об'єктів та об'єктів топоніміки поряд з назвою державною мовою може розміщуватися її латиноалфавітний відповідник. Напис латинськими літерами має бути меншим та розміщуватися з правого боку або внизу.

Стаття 42. Мова торговельних марок

1. Торговельні марки (знаки для товарів і послуг) використовуються у тому вигляді, в якому їм надана правова охорона.

Розділ VII

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАНДАРТІВ ДЕРЖАВНОЇ МОВИ

Стаття 43. Національна комісія зі стандартів державної мови

1. Опрацювання та утвердження стандартів української мови як державної здійснює Національна комісія зі стандартів державної мови (далі - Комісія).

2. Завданням Комісії є збереження та розвиток державної мови через встановлення стандартів державної мови і методів перевіряння рівня володіння державною мовою, необхідного для набуття громадянства чи зайняття визначених законами посад.

3. Комісія є центральним органом виконавчої влади зі спеціальним статусом, діяльність якого спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через міністра, який очолює центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки (далі - міністр).

4. Комісія є юридичною особою, має печатку із зображенням Державного Герба України та своїм найменуванням, самостійний баланс та рахунки в органах Державної казначейської служби України, має відокремлене майно, яке є об'єктом права державної власності та перебуває в його оперативному управлінні.

5. Повноваження Комісії визначаються цим Законом.

6. Комісія має офіційний веб-сайт, який є офіційним джерелом інформації про роботу Комісії.

Стаття 44. Повноваження Національної комісії зі стандартів державної мови

1. Комісія має такі повноваження:

1) напрацьовує з урахуванням пропозицій та висновків Інституту української мови Національної академії наук України, інших наукових та освітніх установ і затверджує стандарти державної мови, зокрема:

а) правопис української мови та зміни до нього;

б) українську термінологію;

в) стандарти транскрибування і транслітерації;

2) затверджує **вимоги** до рівнів володіння державною мовою для набуття громадянства України;

3) затверджує **вимоги** до рівнів володіння державною мовою особами, визначеними частинами **першою і другою** статті 9 цього Закону;

4) затверджує **порядок перевірки рівня володіння державною мовою**;

5) затверджує форму державного сертифіката;

6) подає у встановленому законом порядку пропозиції Кабінету Міністрів України про внесення змін до законодавства, пов'язані із забезпеченням стандартів державної мови;

7) затверджує завдання для проведення іспиту на рівень володіння державною мовою;

8) організовує іспити для визначення рівня володіння державною мовою та призначає спеціально уповноважені державою установи (організації), які проводять іспити;

9) видає державні сертифікати;

10) веде Реєстр державних сертифікатів про рівень володіння державною мовою (далі - Реєстр) та є його адміністратором;

11) розробляє та подає у встановленому законом порядку на розгляд Кабінету Міністрів України проект Порядку проведення іспитів з метою перевірки рівня володіння державною мовою;

12) здійснює інші повноваження, визначені цим Законом.

2. Рішення Комісії є обов'язковими до виконання на всій території України і можуть бути оскаржені в судовому порядку.

3. Комісія під час напрацювання стандартів української термінології в різних галузях сприяє застосуванню українських слів, словосполучень і термінів замість іншомовних.

Стаття 45. Склад Національної комісії зі стандартів державної мови

1. Комісія є колегіальним органом у складі дев'яти членів.

2. Міністр вносить до Кабінету Міністрів України подання щодо призначення членами Комісії осіб із числа кандидатів, запропонованих центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну правову політику, Національною академією наук України, центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну мовну політику, центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

3. Кабінет Міністрів України призначає на посаду членів Комісії з числа осіб, запропонованих міністром, не пізніше місячного строку з дня внесення відповідних подань.

Член Комісії призначається на посаду та звільняється з посади рішенням Кабінету Міністрів України.

4. На посаду члена Комісії може бути призначений громадянин України, який на момент призначення (обрання) досяг 30 років, володіє державною мовою, має науковий ступінь доктора філософії в галузі філології за однією з таких спеціальностей: українська мова, загальне мовознавство, перекладознавство та здатний за своїми освітнім і професійним рівнями виконувати відповідні посадові обов'язки.

5. Член Комісії не може:

- 1) мати представницький мандат;
- 2) займатися іншою оплачуваною або підприємницькою діяльністю (крім викладацької, наукової і творчої діяльності);
- 3) входити до складу органу управління чи наглядової ради підприємства або організації, що має на меті одержання прибутку.

6. Строк повноважень члена Комісії становить шість років.

Повноваження члена Комісії, строк повноважень якого закінчився, припиняються з моменту прийняття відповідного рішення Кабінетом Міністрів України.

Одна і та сама особа може бути членом Комісії не більше ніж два строки поспіль.

7. Повноваження члена Комісії достроково припиняються Кабінетом Міністрів України за поданням міністра в разі:

- 1) подання ним особистої заяви про складення повноважень члена Комісії;
- 2) наявності медичного висновку про неможливість виконувати обов'язки за станом здоров'я;
- 3) порушення ним вимог щодо несумісності;
- 4) набрання законної сили обвинувальним вироком щодо нього;
- 5) припинення його громадянства України;
- 6) визнання його безвісно відсутнім або оголошення померлим;
- 7) його смерті.

8. Члени Комісії є державними службовцями.

Стаття 46. Голова Національної комісії зі стандартів державної мови

1. Керівником Комісії є її Голова, який обирається Комісією з числа її членів.

2. Голова Комісії:

- 1) представляє Комісію у зносинах з органами державної влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями;
- 2) головує на засіданнях Комісії;
- 3) підписує протоколи засідань Комісії;
- 4) підписує рішення Комісії.

Стаття 47. Порядок роботи Національної комісії зі стандартів державної мови

1. Комісія працює у формі засідань. Засідання Комісії скликає Голова Комісії за власною ініціативою або на вимогу не менше ніж трьох членів Комісії. Засідання Комісії проводяться не рідше ніж двічі на місяць.

Якщо Голова Комісії на вимогу її членів не скликав засідання Комісії протягом двох днів з моменту висловлення такої вимоги, такі члени Комісії скликають її засідання самостійно, належно повідомивши про це інших членів Комісії.

2. Порядок проведення засідань Комісії визначається регламентом, який затверджується більшістю голосів членів Комісії та не може суперечити цьому Закону.

3. Засідання Комісії є повноважним, якщо на ньому присутня більш як половина членів від її складу, визначеного цим Законом.

4. Рішення Комісії вважається прийнятим, якщо за нього проголосували не менше п'яти її членів.

5. Члени Комісії в період між засіданнями здійснюють повноваження відповідно до рішення Комісії.

6. Організаційне, інформаційно-довідкове та інше забезпечення діяльності Комісії здійснює її апарат.

Положення про апарат Комісії та його структуру, а також положення про самостійні структурні підрозділи апарату затверджуються Комісією. Гранична чисельність працівників апарату Комісії затверджується Кабінетом Міністрів України за поданням Голови Комісії.

Керівник апарату та його заступники призначаються та звільняються Комісією.

Стаття 48. Документи, що підтверджують рівень володіння державною мовою, та іспит на рівень володіння державною мовою

1. Рівень володіння державною мовою підтверджує:

- 1) державний сертифікат;
- 2) витяг з Реєстру, що підтверджує видачу особі державного сертифіката та містить відомості, передбачені цією статтею;
- 3) документ про повну загальну середню освіту у випадках, визначених **частиною третьою** статті 10 цього Закону.

2. Іспит на рівень володіння державною мовою організовує та проводить Комісія. Перевірка та оцінювання результатів іспиту здійснюються апаратом Комісії.

Комісія своїм рішенням може делегувати повноваження з проведення іспиту на рівень володіння державною мовою та/або з перевірки та оцінювання результатів іспиту спеціально уповноваженій державою установі (організації), що проводить зовнішнє незалежне оцінювання відповідно до **Закону України "Про освіту"**. Результати такого іспиту можуть бути оскаржені до Комісії відповідно до **частини дев'ятої** цієї статті.

3. **Порядок проведення іспиту на рівень володіння державною мовою** розробляється Комісією та затверджується Кабінетом Міністрів України.

4. Об'єктивність іспиту на рівень володіння державною мовою забезпечується завчасною публікацією інформації про програми, строки та порядок проведення іспитів, дотриманням єдиних вимог до процедури його проведення, підбором завдань, незалежністю іспитових комісій, єдиними критеріями оцінювання.

5. Завдання для іспиту на рівень володіння державною мовою затверджує Комісія.

До участі в розробці завдань Комісія має право залучати наукові та освітні установи, у тому числі Інститут української мови Національної академії наук України.

6. Складення іспиту на рівень володіння державною мовою передбачає виконання усних та письмових завдань. Комісія може встановити особливі вимоги для складення іспиту особами з порушенням зору, слуху, мовлення.

7. З метою отримання державного сертифіката вперше або підвищення підтвердженого рівня володіння державною мовою особа може повторно скласти іспит на рівень володіння державною мовою необмежену кількість разів, але не частіше одного разу на чотири місяці.

8. Складення іспиту на рівень володіння державною мовою для громадян України є безкоштовним.

9. Результати іспиту на рівень володіння державною мовою, проведеного відповідно до **абзацу другого** частини другої цієї статті, можуть бути оскаржені до Комісії.

Порядок оскарження результатів іспиту та розгляду скарг затверджується рішенням Комісії.

Рішення про встановлення результатів іспиту та рішення Комісії за результатами розгляду відповідних скарг можуть бути оскаржені до суду.

10. Комісія видає особі державний сертифікат за умови, якщо за результатами складення іспиту на рівень володіння державною мовою особа підтвердила володіння державною мовою на одному з рівнів, визначених **статтею 11** цього Закону.

Результати іспиту встановлюються не пізніше 15 календарних днів від дати складення іспиту. Запис про видачу державного сертифіката заноситься Комісією до Реєстру не пізніше наступного дня після встановлення результатів іспиту. Державний сертифікат вважається виданим у момент внесення до Реєстру відповідного запису.

Якщо запис до Реєстру не був внесений упродовж трьох календарних днів від дати встановлення рівня володіння державною мовою, який надає право на отримання відповідного державного сертифіката, такий державний сертифікат вважається виданим.

Порядок ведення Реєстру визначається Кабінетом Міністрів України.

11. Державний сертифікат діє безстроково.

12. Державний сертифікат може бути анульованим за рішенням суду, прийнятим за позовом Комісії. Підставою для анулювання державного сертифіката є допущені під час складення іспиту

порушення за умови, що ці порушення мали істотний характер і призвели до прийняття неправильного по суті рішення про видачу державного сертифіката.

13. Доступ до інформації, що міститься у Реєстрі (прізвище, ім'я, по батькові власника державного сертифіката, рівень володіння державною мовою, серійний номер і дата видачі державного сертифіката), є відкритим онлайн на офіційному веб-сайті Комісії.

14. Фінансування заходів з проведення іспиту на рівень володіння державною мовою здійснюється за рахунок коштів державного бюджету в установленому законом порядку.

15. Особа, яка склала іспит на рівень володіння державною мовою, має право ознайомитися зі своєю іспитовою роботою після її перевірки та отримати засвідчену копію цієї роботи. [Порядок видачі засвідчених копій виконаних іспитових робіт](#) встановлює Комісія.

Розділ VIII

ЗАХИСТ ДЕРЖАВНОЇ МОВИ

Стаття 49. Уповноважений із захисту державної мови

1. З метою сприяння функціонуванню української мови як державної у сферах суспільного життя, визначених цим Законом, на всій території України діє Уповноважений із захисту державної мови (далі - Уповноважений).

2. Завданнями Уповноваженого є:

1) захист української мови як державної;
2) захист права громадян України на отримання державною мовою інформації та послуг у сферах суспільного життя, визначених цим Законом, на всій території України і усунення перешкод та обмежень у користуванні державною мовою.

3. Уповноважений є посадовою особою, статус якої визначається цим Законом.

Уповноважений здійснює свою діяльність незалежно від інших державних органів та посадових осіб.

4. З метою реалізації покладених на нього завдань Уповноважений здійснює такі повноваження:

1) подає Кабінету Міністрів України пропозиції щодо забезпечення ефективної реалізації державної політики, спрямованої на захист державної мови, всебічний розвиток і функціонування державної мови у сферах суспільного життя, визначених цим Законом, на всій території України, сприяння задоволенню мовних потреб українців, які проживають за межами України;

2) забезпечує моніторинг виконання законодавства про державну мову, державних цільових програм забезпечення всебічного розвитку і функціонування української мови як державної;

3) розглядає скарги фізичних і юридичних осіб на дії та бездіяльність органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій всіх форм власності, інших юридичних і фізичних осіб щодо дотримання вимог законодавства про державну мову;

4) спрямовує до Комісії з питань вищого корпусу державної служби, міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій подання про проведення службових розслідувань, а також притягнення до дисциплінарної відповідальності посадових осіб, винних у порушенні законодавства про державну мову, що є обов'язковими до розгляду;

5) складає протоколи та застосовує стягнення у випадках, встановлених законом;

6) здійснює контроль за виконанням повноважень його представниками відповідно до [частини шостої](#) цієї статті;

7) затверджує форму акта про результати здійснення контролю за застосуванням державної мови, а також форму протоколу та постанови, зазначених у [статті 57](#) цього Закону.

5. Уповноважений щороку готує і не пізніше 1 травня року, наступного за звітним, подає Кабінету Міністрів України та представляє громадськості річний публічний звіт про свою діяльність і про стан дотримання цього Закону разом з висновками та рекомендаціями Рахункової палати, наданими за результатами здійснення заходів державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) діяльності Уповноваженого, та інформацією про стан виконання відповідних рекомендацій. Одночасно з поданням річного звіту Уповноважений розміщує його на своєму офіційному веб-сайті для відкритого доступу, в тому числі у формі відкритих даних відповідно до [Закону України "Про доступ до публічної інформації"](#).

6. Уповноважений здійснює свої повноваження безпосередньо. Для забезпечення виконання повноважень Уповноважений призначає представників. Представник Уповноваженого є працівником секретаріату Уповноваженого і здійснює повноваження, визначені цим Законом, за місцезнаходженням секретаріату або в іншому місці, визначеному Уповноваженим.

Акти і протоколи, складені представником Уповноваженого, направляються Уповноваженому.

Стаття 50. Призначення та звільнення Уповноваженого із захисту державної мови

1. Уповноваженого призначає на посаду та звільняє з посади Кабінет Міністрів України.

2. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, керівник центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну правову політику, та керівник центрального органу виконавчої влади у сфері державної мовної політики подають Кабінету Міністрів України по одній кандидатурі на посаду Уповноваженого.

3. Подання кандидатур на посаду Уповноваженого закінчується за три місяці, що передують закінченню строку повноважень, на який було призначено Уповноваженого. У разі дострокового припинення повноважень Уповноваженого кандидатури подаються впродовж 30 днів з дня дострокового припинення.

4. Кандидатом на посаду Уповноваженого може бути рекомендовано громадянина України віком не молодше 35 років на день подання, який має вищу освіту, володіє державною мовою та англійською мовою, має досвід правозахисної діяльності або досвід діяльності із захисту державної мови та здатний за своїми діловими і моральними якостями, освітнім і професійним рівнями виконувати відповідні посадові обов'язки.

5. Кандидатом на посаду Уповноваженого не може бути рекомендовано особу, яка:

1) була притягнута до відповідальності за порушення вимог цього Закону;

2) брала участь у спробах запровадження офіційної багатомовності всупереч [Конституції України](#) і встановленій конституційній процедурі.

6. Кабінет Міністрів України розглядає всі кандидатури на посаду Уповноваженого та ухвалює рішення щодо призначення на посаду Уповноваженого впродовж одного засідання.

7. Перед розглядом кожний із кандидатів на посаду Уповноваженого має право виступити перед членами Кабінету Міністрів України.

8. Кандидати на посаду Уповноваженого не можуть бути присутніми під час обговорення та голосування їхніх кандидатур членами Кабінету Міністрів України.

9. Кабінет Міністрів України ухвалює рішення стосовно призначення на посаду Уповноваженого відкритим голосуванням членів Кабінету Міністрів України особисто.

10. Кабінет Міністрів України призначає на посаду Уповноваженого кандидата, який набрав найбільшу кількість голосів.

11. Кабінет Міністрів України призначає Уповноваженого строком на п'ять років. Після закінчення цього строку повноваження Уповноваженого припиняються з моменту прийняття відповідного рішення Кабінетом Міністрів України. Особа може бути призначена на посаду Уповноваженого повторно. Особа не може обіймати посаду Уповноваженого втретє.

12. Повноваження Уповноваженого припиняються Кабінетом Міністрів України достроково у разі:

1) подання ним особистої заяви про складення повноважень Уповноваженого;

2) наявності медичного висновку про неможливість виконувати обов'язки за станом здоров'я;

3) порушення ним вимог щодо несумісності;

4) притягнення його до відповідальності за порушення вимог цього Закону;

5) його участі у спробах запровадження офіційної багатомовності всупереч [Конституції України](#) і встановленій конституційній процедурі;

6) набрання законної сили обвинувальним вироком щодо нього;

7) припинення його громадянства України;

8) визнання його безвісно відсутнім або оголошення померлим;

9) його смерті.

13. Уповноважений не є державним службовцем.

Стаття 51. Вимоги щодо несумісності з посадою Уповноваженого із захисту державної мови

1. Уповноважений не може:

- 1) мати представницький мандат;
- 2) займатися іншою оплачуваною або підприємницькою діяльністю (крім викладацької, наукової і творчої діяльності, медичної практики, інструкторської та суддівської практики зі спорту);
- 3) входити до складу органу управління чи наглядової ради підприємства або організації, що має на меті одержання прибутку;
- 4) бути членом політичної партії.

Стаття 52. Секретаріат Уповноваженого із захисту державної мови

1. Для забезпечення діяльності Уповноваженого утворюється секретаріат. Секретаріат Уповноваженого здійснює організаційне, експертно-аналітичне, правове, інформаційне та матеріально-технічне забезпечення діяльності Уповноваженого.

2. Положення про секретаріат Уповноваженого затверджує Уповноважений.

3. Структуру секретаріату Уповноваженого затверджує Уповноважений, а штатний розпис та кошторис - керівник секретаріату Уповноваженого за погодженням із центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної бюджетної політики.

4. Керівник та працівники секретаріату Уповноваженого є державними службовцями, призначаються на посаду та звільняються з посади в порядку, передбаченому [Законом України "Про державну службу"](#).

Стаття 53. Захист державної мови як невіддільного елементу конституційного ладу

1. З метою захисту державної мови від публічного приниження чи зневажання, від навмисного спотворення державної мови в офіційних документах і текстах, зокрема навмисного застосування її з порушенням стандартів державної мови, а також від нехтування вимогами обов'язкового застосування державної мови, визначеними законом, Уповноважений:

1) здійснює державний контроль за застосуванням державної мови органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями державної і комунальної форм власності, їхніми посадовими та службовими особами, а також громадськими об'єднаннями, політичними партіями та іншими юридичними особами, їхніми посадовими особами;

2) надає висновки і рекомендації органам державної влади, органам влади Автономної Республіки Крим та органам місцевого самоврядування в Україні щодо застосування української мови як державної в їхній діяльності;

3) оприлюднює висновки про ознаки публічного приниження чи зневажання державної мови в публічних виступах посадових осіб органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування в Україні, підприємств, установ та організацій державної і комунальної форм власності, громадських об'єднань, політичних партій та інших юридичних осіб, а також посадових осіб іноземних держав;

4) подає пропозиції Кабінету Міністрів України щодо внесення змін до законодавства щодо захисту державної мови.

2. Для здійснення передбачених цією статтею повноважень Уповноважений за потреби залучає працівників Національної поліції, центрального органу виконавчої влади, що формує та забезпечує реалізацію державної політики у сфері захисту прав споживачів, центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державного контролю за додержанням законодавства про захист прав споживачів, працівників місцевих державних адміністрацій, інших органів державної влади.

[Порядок взаємодії Уповноваженого з органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування](#) затверджується Кабінетом Міністрів України.

[Порядок взаємодії Уповноваженого з Національною радою України з питань телебачення і радіомовлення](#) затверджується спільним рішенням Уповноваженого та Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення.

Стаття 54. Захист прав людини щодо застосування державної мови у сферах суспільного життя, визначених цим Законом

1. Кожна особа має право звернутися до Уповноваженого, інших органів, уповноважених здійснювати захист і контроль щодо застосування державної мови, зі скаргою про порушення вимог цього Закону та щодо усунення перешкод та обмежень у користуванні державною мовою.

2. Особа може оскаржити до Уповноваженого рішення, дії або бездіяльність органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій державної і комунальної форм власності, їхніх посадових і службових осіб та працівників, якщо:

1) нормативно-правовий акт чи правовий акт індивідуальної дії органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим, органу місцевого самоврядування був прийнятий та/або офіційно оприлюднений іншою мовою, ніж державна, всупереч вимогам цього Закону або якщо особа вмотивовано вважає, що мова, якою складено такий акт, не відповідає стандартам державної мови і це зроблено навмисно;

2) у судовому процесі застосовувалася інша мова, ніж державна, крім випадків, визначених цим Законом та процесуальними кодексами;

3) судові рішення було складено іншою мовою, ніж державна, або якщо особа вмотивовано вважає, що мова, якою складено таке рішення, не відповідає стандартам державної мови і це зроблено навмисно;

4) акт, що регулює діяльність органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій державної і комунальної форм власності, був прийнятий іншою мовою, ніж державна, всупереч вимогам цього Закону або якщо особа вмотивовано вважає, що мова, якою складено такий акт, не відповідає стандартам державної мови і це зроблено навмисно;

5) у відповідь на свої письмові звернення (пропозиції, зауваження, заяви, клопотання, скарги чи інші письмові звернення) особа отримала документ іншою мовою, ніж державна, всупереч вимогам цього Закону або якщо особа вмотивовано вважає, що мова, якою складено такий документ, не відповідає стандартам державної мови і це зроблено навмисно;

6) посадова чи службова особа або працівник органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим, органу місцевого самоврядування, підприємства, установи та організації державної і комунальної форм власності відмовилися застосувати державну мову в спілкуванні з особою, що скаржиться;

7) під час засідань, заходів чи зустрічей в органах державної влади, органах влади Автономної Республіки Крим, органах місцевого самоврядування, на державних і комунальних підприємствах, в установах та організаціях державної і комунальної форм власності застосовувалася інша мова, ніж державна, всупереч вимогам цього Закону;

8) підприємства, установи та організації державної та комунальної форм власності, їхні посадові особи або працівники відмовилися надати інформацію про товари та послуги державною мовою.

3. Особа може оскаржити до Уповноваженого рішення, дії або бездіяльність громадських об'єднань, політичних партій, інших юридичних осіб, їхніх посадових осіб та працівників, якщо:

1) акт, що регулює діяльність громадських об'єднань, політичних партій, інших юридичних осіб і стосується прав особи, був прийнятий іншою мовою, ніж державна, всупереч вимогам цього Закону або якщо особа вмотивовано вважає, що мова, якою складено такий акт, не відповідає стандартам державної мови і це зроблено навмисно;

2) у відповідь на свої письмові звернення (пропозиції, зауваження, заяви, клопотання, скарги чи інші письмові звернення) особа отримала документ іншою мовою, ніж державна, всупереч вимогам цього Закону або якщо особа вмотивовано вважає, що мова, якою складено такий документ, не відповідає стандартам державної мови;

3) посадова особа або працівник громадського об'єднання, політичної партії чи іншої юридичної особи відмовилися застосувати державну мову в спілкуванні з особою, що скаржиться;

4) юридична особа, її посадова особа або працівник відмовилися надати інформацію про товари, роботи або послуги державною мовою.

4. Особа може звернутися до Уповноваженого з інших підстав.

5. Скарги подаються Уповноваженому протягом шести місяців з дня виявлення заявником порушення.

6. Уповноважений не розглядає тих звернень, які розглядаються судами, зупиняє вже розпочатий розгляд, якщо заінтересована особа подала позов, заяву або скаргу до суду.

Стаття 55. Розгляд скарг Уповноваженим

1. У скарзі має бути зазначено прізвище, ім'я, по батькові, місце проживання особи, викладено суть скарги. Письмова скарга повинна бути підписана заявником із зазначенням дати. В електронній скарзі також має бути зазначено електронну поштову адресу, на яку заявникові може бути надіслано відповідь, або відомості про інші засоби зв'язку з ним. Застосування кваліфікованого електронного підпису під час надсилання електронного звернення не вимагається.

{Частина перша статті 55 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2801-IX від 01.12.2022}

2. Секретаріат Уповноваженого в день надходження скарги реєструє її і подає на розгляд Уповноваженому.

3. Уповноважений упродовж 10 робочих днів з дня надходження скарги ознайомлюється з інформацією, що міститься в ній. За результатами ознайомлення Уповноважений може ухвалити рішення про:

- 1) здійснення мовної експертизи в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України;
- 2) здійснення контролю за застосуванням державної мови;
- 3) залишення скарги без розгляду.

4. За результатами розгляду скарги Уповноважений повідомляє заявника про результати розгляду його скарги.

5. Уповноважений своїм умотивованим рішенням залишає скаргу без розгляду та повертає її заявнику, якщо:

- 1) на рішення, дії або бездіяльність, наведені у скарзі, не поширюється дія цього Закону;
- 2) скарга стосується випадків дотримання стандартів державної мови під час публічних виступів посадових осіб органів державної влади та органів місцевого самоврядування;
- 3) наведені у скарзі факти вже були предметом розгляду і щодо них Уповноважений ухвалив рішення;
- 4) скарга щодо дотримання стандартів державної мови не містить обґрунтування;
- 5) фактичні обставини, зазначені у скарзі, є предметом судового розгляду щодо порушення вимог цього Закону.

6. Скарги, які не відповідають вимогам частини першої цієї статті, не підлягають розгляду та вирішенню.

7. Строк розгляду скарги становить 30 робочих днів від дня ухвалення рішення про здійснення мовної експертизи чи вжиття попередніх заходів контролю за застосуванням державної мови. Уповноважений може подовжити строк розгляду скарги, про що невідкладно повідомляє заявника, але не більше ніж на 30 робочих днів.

8. Рішення, дії чи бездіяльність Уповноваженого можуть бути оскаржені до суду.

Стаття 56. Здійснення державного контролю за застосуванням державної мови

1. Уповноважений здійснює державний контроль за застосуванням державної мови у випадку, визначеному частиною третьою статті 55 цього Закону, а також за власною ініціативою.

Предметом здійснення державного контролю за застосуванням державної мови є дотримання визначених цим Законом вимог застосування державної мови.

Порядок здійснення державного контролю за застосуванням державної мови органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування, суб'єктами господарювання, іншими юридичними особами та їх посадовими особами встановлюється цим Законом.

2. Уповноважений, його представник під час здійснення державного контролю за застосуванням державної мови має право:

- 1) одержувати на свою вимогу копії документів та іншу інформацію, що стосується предмета контролю, необхідну для здійснення контролю за застосуванням державної мови;
- 2) безперешкодно відвідувати органи державної влади, органи влади Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування, бути присутнім на їх засіданнях з дотриманням вимог закону;
- 3) одержувати на свою вимогу копії документів та іншу інформацію, що стосується предмета контролю, від громадських об'єднань, політичних партій, інших юридичних осіб.

3. Органи державної влади, органи влади Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи та організації державної і комунальної форм власності, а також громадські об'єднання, політичні партії, інші юридичні особи на вимогу Уповноваженого, його

представника впродовж 30 днів від дня надходження відповідного запиту надають копії документів, а також іншу інформацію, що стосується предмета контролю, крім інформації, яка визначена законом як інформація з обмеженим доступом.

Якщо відповідний суб'єкт, зазначений в абзаці першому цієї частини, без установлених законом підстав відмовив у наданні або не надав у визначений цим Законом строк відповідних копій документів чи інформації, Уповноважений, його представник повторно звертається до такого суб'єкта. У разі повторної відмови у наданні або повторного ненадання відповідних копій документів чи інформації Уповноважений застосовує стягнення відповідно до закону.

4. Уповноважений, його представник за результатами здійснення контролю за застосуванням державної мови складає акт про результати здійснення контролю за застосуванням державної мови.

5. Акт про результати здійснення контролю за застосуванням державної мови повинен містити таку інформацію:

- 1) місце складення акта;
- 2) дата складення акта;
- 3) ім'я або найменування особи, стосовно якої здійснено контроль за застосуванням державної мови;
- 4) підстави здійснення контролю за застосуванням державної мови;
- 5) опис фактів, виявлених під час здійснення контролю за застосуванням державної мови;
- 6) висновок про дотримання або недотримання (порушення) визначених законом вимог обов'язкового застосування державної мови;
- 7) прізвище, ім'я, по батькові Уповноваженого чи його представника, який склав акт.

6. У разі фіксації актом про результати здійснення контролю за застосуванням державної мови факту порушення органом державної влади, органом влади Автономної Республіки Крим, органом місцевого самоврядування, підприємством, установою та організацією, іншим суб'єктом господарювання незалежно від форми власності, а також громадським об'єднанням, політичною партією вимог щодо обов'язкового застосування державної мови, встановлених статтями 12-23, 25-29, 31-42 цього Закону, Уповноважений, його представник складає на підставі такого акта протокол.

Стаття 57. Порядок накладення штрафів на суб'єктів господарювання за порушення закону щодо застосування державної мови у сфері обслуговування споживачів

1. У разі порушення суб'єктом господарювання, що провадить господарську діяльність на території України, вимог, встановлених статтею 30 цього Закону, Уповноважений, його представник складає акт про результати здійснення контролю за застосуванням державної мови, оголошує такому суб'єкту попередження та вимогу усунути порушення протягом 30 днів від дати складення акта, про що зазначається в акті.

Такий акт повинен відповідати вимогам, встановленим частиною п'ятою статті 56 цього Закону. Копія акта надається відповідному суб'єкту господарювання.

У разі повторного протягом року порушення вимог, встановлених статтею 30 цього Закону, Уповноважений, його представник складає протокол.

2. Протокол за результатами здійснення заходу державного контролю за застосуванням державної мови складається у двох примірниках. Один примірник протоколу вручається суб'єкту господарювання або його представнику, другий зберігається в Уповноваженого. Форма протоколу затверджується Уповноваженим.

3. У протоколі зазначаються:

- 1) дата і місце його складення;
- 2) посада, прізвище, ім'я, по батькові особи, яка склала протокол;
- 3) відомості про суб'єкта господарювання;
- 4) дата, місце та суть правопорушення;
- 5) інші відомості, необхідні для вирішення справи.

4. Протокол про правопорушення підписується особою, яка його склала, та суб'єктом господарювання, який притягається до відповідальності за порушення, або його представником.

У разі відмови від підписання протоколу суб'єктом господарювання, який притягається до відповідальності за порушення, або його представником у протоколі робиться відповідний запис.

Зазначені особи мають право надати пояснення і зауваження щодо змісту протоколу, які додаються до нього, а також зазначити мотиви своєї відмови від підписання протоколу.

5. Справи про порушення суб'єктом господарювання, що провадить господарську діяльність на території України, вимог цього Закону розглядає Уповноважений на підставі відповідних актів про результати здійснення контролю за застосуванням державної мови, інших матеріалів, зібраних Уповноваженим або його представником під час здійснення контролю або під час розгляду питання, пояснень суб'єкта господарювання та доданих ним документів.

6. Постанова про накладення штрафів виноситься Уповноваженим, якщо за наслідками розгляду справи встановлені порушення норм цього Закону. Форма постанови про накладення штрафів затверджується Уповноваженим.

За повторне протягом року порушення вимог, встановлених [статтею 30](#) цього Закону, Уповноважений накладає на суб'єктів господарювання, що провадять господарську діяльність на території України, штраф у розмірі від трьохсот до чотирьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Справа про накладення штрафу розглядається за участю представника суб'єкта господарювання. У разі його відсутності справу може бути розглянуто лише у випадку, якщо, незважаючи на своєчасне повідомлення суб'єкта господарювання про місце і час розгляду справи, але не пізніше ніж за три дні до початку розгляду справи, від нього не надійшло клопотання про відкладення розгляду справи.

7. Постанова про накладення штрафу складається у двох примірниках. Перший примірник залишається в Уповноваженого, другий примірник у триденний строк після її прийняття надсилається суб'єкту господарювання або видається його представнику під розписку.

8. Суб'єкт господарювання перераховує суму штрафу до державного бюджету у п'ятнадцятиденний строк після отримання постанови, про що протягом трьох днів письмово повідомляє Уповноваженого із зазначенням номера і дати платіжного доручення. У разі оскарження постанови штраф повинен бути сплачений не пізніше ніж через 15 днів після повідомлення про залишення скарги без задоволення.

9. Постанова про накладення штрафу обов'язкова для виконання суб'єктом господарювання.

У разі невиконання зазначеної постанови сума штрафу стягується в установленому законом порядку.

Не може бути виконана постанова про накладення штрафу, якщо її не було звернуто до виконання протягом строку, встановленого [Законом України "Про виконавче провадження"](#).

10. Постанову про накладення штрафу за порушення закону у сфері застосування державної мови може бути оскаржено суб'єктом господарювання до суду.

Розділ IX

ПРИКІНЦЕВІ ТА ПЕРЕХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності через два місяці з дня його опублікування, крім:

частин [другої](#) та [третьої](#) статті 7 та частин [другої](#) та [третьої](#) статті 10 цього Закону, які набирають чинності через два роки з дня набрання чинності цим Законом;

[частини другої](#) статті 13, яка набирає чинності одночасно з набранням чинності рішенням Національної комісії зі стандартів державної мови про затвердження стандартів української правничої термінології;

[частини третьої](#) статті 21 цього Закону, яка набирає чинності з 1 січня 2030 року;

[частин другої - шостої](#) статті 22 цього Закону, які набирають чинності через один рік з дня набрання чинності цим Законом;

[частин другої - шостої, восьмої](#) статті 23 цього Закону, які набирають чинності через два роки з дня набрання чинності цим Законом;

[статті 25](#) цього Закону, яка набирає чинності через тридцять місяців з дня набрання чинності цим Законом для друкованих засобів масової інформації загальнодержавної і регіональної сфер розповсюдження і через шістьдесят місяців з дня набрання чинності цим Законом для друкованих засобів масової інформації місцевої сфери розповсюдження;

[статті 26](#) цього Закону, яка набирає чинності через два роки з дня набрання чинності цим Законом;

[частин другої та шостої](#) статті 27 цього Закону, які набирають чинності через три роки з дня набрання чинності цим Законом;

статті 30 цього Закону, яка набирає чинності через вісімнадцять місяців з дня набрання чинності цим Законом;

статті 31 цього Закону, яка набирає чинності через один рік з дня набрання чинності цим Законом;

статті 32 цього Закону, яка набирає чинності через шість місяців з дня набрання чинності цим Законом;

частин третьої - п'ятої статті 33 цього Закону, які набирають чинності через один рік з дня набрання чинності цим Законом;

частини п'ятої статті 36 цього Закону, яка набирає чинності через один рік з дня набрання чинності цим Законом;

статті 37 цього Закону, яка набирає чинності через один рік з дня набрання чинності цим Законом;

статей 55, 56 і 57 цього Закону, які набирають чинності через шість місяців з дня призначення Уповноваженого із захисту державної мови;

підпунктів 8, 13, 14, 19, 20, 21, 25, абзаців п'ятого - дев'ятого підпункту 28, підпунктів 29, 32, 33, підпункту "а" підпункту 34, підпунктів 36, 37, 40, 41, 42, 43, 44 пункту 7 цього розділу, які набирають чинності через два роки з дня набрання чинності цим Законом;

підпункту 1 пункту 7 цього розділу, який набирає чинності через три роки з дня набрання чинності цим Законом;

підпункту 2 пункту 7 цього розділу, який набирає чинності через тридцять місяців з дня набрання чинності цим Законом для друкованих засобів масової інформації загальнодержавної і регіональної сфер розповсюдження і через шістдесят місяців з дня набрання чинності цим Законом для друкованих засобів масової інформації місцевої сфери розповсюдження;

підпункту 17 пункту 7 цього розділу, який набирає чинності через шість місяців з дня набрання чинності цим Законом;

підпункту 24 пункту 7 цього розділу, який набирає чинності через п'ять років з дня набрання чинності цим Законом.

2. Дія частини другої статті 10 цього Закону не поширюється на осіб, які на момент набрання нею чинності обіймають посади, передбачені частиною першою статті 9 цього Закону.

У разі якщо після набрання чинності частиною другою статті 10 цього Закону особа, передбачена абзацом першим цього пункту, претендує на обрання чи призначення на посади, передбачені частиною першою статті 9 цього Закону, така особа підтверджує рівень володіння державною мовою в порядку, визначеному цим Законом.

3. Стаття 21 цього Закону застосовується з урахуванням тих особливостей, що особи, які належать до корінних народів, національних меншин України і розпочали здобуття загальної середньої освіти до 1 вересня 2018 року мовою відповідного корінного народу чи відповідної національної меншини України (крім осіб, визначених абзацом другим цього пункту), продовжують здобувати таку освіту до 1 вересня 2020 року відповідно до правил, які існували до набрання чинності цим Законом, з поступовим збільшенням кількості навчальних предметів, що вивчаються українською мовою.

Особи, які належать до національних меншин України, мови яких є офіційними мовами Європейського Союзу, і розпочали здобуття загальної середньої освіти до 1 вересня 2018 року мовою відповідної національної меншини України, до завершення здобуття повної загальної середньої освіти мають право продовжувати здобувати таку освіту відповідно до правил, що діяли до набрання чинності цим Законом.

{Абзац другий пункту 3 розділу IX "Прикінцеві та перехідні положення" в редакції Закону № 3504-IX від 08.12.2023}

4. До завершення тимчасової окупації частини території України одним із завдань цього Закону є сприяння вивченню української мови громадянами України, які проживають на тимчасово окупованій території України, визначеній згідно з законом.

5. Під час формування складу Національної комісії зі стандартів державної мови та призначення Уповноваженого із захисту державної мови вперше після набрання чинності цим Законом особи, які претендують на зайняття цих посад, підтверджують свій рівень володіння державною мовою відповідно до вимог Закону України "Про державну службу".

6. Положення останнього речення абзацу другого частини шостої статті 23 цього Закону не застосовуються до фільмів (в тому числі серіалів, анімаційних та документальних фільмів), вперше оприлюднених до набрання чинності частиною шостою статті 23 цього Закону.

7. Внести зміни до таких законодавчих актів України:

1) у Кодексі України про адміністративні правопорушення (Відомості Верховної Ради УРСР, 1984 р., додаток до № 51, ст. 1122):

а) доповнити статтями 188⁻⁵² і 188⁻⁵³ такого змісту:

"Стаття 188⁻⁵². Порухення закону щодо функціонування і застосування української мови як державної"

Порушення вимог Закону України "Про забезпечення функціонування української мови як державної" щодо застосування державної мови під час засідань, заходів, зустрічей і робочого спілкування, в актах, діловодстві та документообігу в органах державної влади, органах влади Автономної Республіки Крим і органах місцевого самоврядування, на державних і комунальних підприємствах, в установах та організаціях, інших суб'єктах господарювання державної і комунальної форми власності, у судочинстві та діловодстві у судах України, в органах правопорядку, розвідувальних органах, державних органах спеціального призначення з правоохоронними функціями, на державному кордоні України, у процесі виборів та референдумів, у міжнародних договорах України -

тягнуть за собою накладення штрафу від двохсот до чотирьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або попередження, якщо порушення вчинене вперше.

Порушення вимог Закону України "Про забезпечення функціонування української мови як державної" щодо застосування державної мови у сфері освіти, науки, культури, книговидання, у користувацьких інтерфейсах комп'ютерних програм та веб-сайтів, у сфері інформації для загального ознайомлення, публічних заходів, технічної і проектної документації, реклами, охорони здоров'я, спорту, телекомунікацій та поштового зв'язку, транспорту -

тягнуть за собою накладення штрафу від двохсот до трьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або попередження, якщо порушення вчинене вперше.

Порушення вимог Закону України "Про забезпечення функціонування української мови як державної" щодо застосування державної мови друкованими засобами масової інформації -

тягнуть за собою накладення штрафу від чотирьохсот до п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або попередження, якщо порушення вчинене вперше.

Інші, ніж визначені частинами першою - третьою цієї статті, порушення Закону України "Про забезпечення функціонування української мови як державної" щодо порядку застосування державної мови -

тягнуть за собою накладення штрафу від двохсот до трьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або попередження, якщо порушення вчинене вперше.

Повторне протягом року вчинення порушення з числа зазначених у частинах першій - четвертій цієї статті, за яке особу вже було піддано адміністративному стягненню, -

тягне за собою накладення штрафу від п'ятисот до семисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Стаття 188⁻⁵³. Невиконання законних вимог Уповноваженого із захисту державної мови під час здійснення ним державного контролю за застосуванням державної мови

Повторне невиконання законних вимог Уповноваженого із захисту державної мови під час здійснення ним державного контролю за застосуванням державної мови -

тягне за собою накладення штрафу на посадових осіб від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян";

б) главу 17 доповнити статтею 244⁻²⁴ такого змісту:

"Стаття 244⁻²⁴. Уповноважений із захисту державної мови

Уповноважений із захисту державної мови розглядає справи про адміністративні правопорушення, пов'язані з порушенням законодавства у сфері застосування державної мови та невиконанням законних вимог представника Уповноваженого із захисту державної мови (статті 188⁻⁵², 188⁻⁵³);

в) у частині другій статті 255:

абзац перший після цифр "244⁻²³" доповнити цифрами "244⁻²⁴";

доповнити пунктом 24 такого змісту:

"24) представники Уповноваженого із захисту державної мови (статті 188⁻⁵², 188⁻⁵³)";

{Підпункт 2 пункту 7 розділу IX втратив чинність на підставі Закону № 2849-IX від 13.12.2022}

3) частину другу статті 3 Закону України "Про нотаріат" (Відомості Верховної Ради України, 1993 р., № 39, ст. 383; 2013 р., № 33, ст. 436) після слів "володіє державною мовою" доповнити словами "відповідно до рівня, визначеного Законом України "Про забезпечення функціонування української мови як державної";

4) Закон України "Про транспорт" (Відомості Верховної Ради України, 1994 р., № 51, ст. 446 із наступними змінами) доповнити статтею 4⁻¹ такого змісту:

"Стаття 4⁻¹. Мова послуг на транспорті

Мовою послуг на транспорті в Україні є державна мова.

Застосування мов у сфері транспорту визначає Закон України "Про забезпечення функціонування української мови як державної";

{Підпункт 5 пункту 7 розділу IX втратив чинність на підставі Закону № 2849-IX від 13.12.2022}

"Стаття 3. Мова продукції інформаційних агентств

Інформаційні агентства згідно із законодавством України поширюють свою продукцію державною, а також іншими мовами, дотримуючись загально визначених етично-моральних норм слововживання";

б) статтю 6 Закону України "Про звернення громадян" (Відомості Верховної Ради України, 1996 р., № 47, ст. 256) викласти в такій редакції:

"Стаття 6. Мова звернень і рішень та відповідей на них

Застосування мов у сфері звернень громадян і рішень та відповідей на них визначає Закон України "Про забезпечення функціонування української мови як державної";

{Підпункт 7 пункту 7 розділу IX втратив чинність на підставі Закону № 2849-IX від 13.12.2022}

8) частину другу статті 5 Закону України "Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини" (Відомості Верховної Ради України, 1998 р., № 20, ст. 99; 2013 р., № 14, ст. 89) після слів "володіє державною мовою" доповнити словами "відповідно до рівня, визначеного Національною комісією зі стандартів державної мови";

9) у Законі України "Про кінематографію" (Відомості Верховної Ради України, 1998 р., № 22, ст. 114; 2012 р., № 12-13, ст.78; 2013 р., № 23, ст. 218; 2015 р., № 18, ст. 131):

а) статтю 6 викласти в такій редакції:

"Стаття 6. Мова у галузі кінематографії

Застосування мов у галузі кінематографії здійснюється відповідно до Закону України "Про забезпечення функціонування української мови як державної";

б) частину другу статті 14 викласти в такій редакції:

"Застосування державної та інших мов при розповсюдженні та демонструванні фільмів визначаються Законом України "Про забезпечення функціонування української мови як державної";

в) абзац третій частини третьої статті 15 викласти в такій редакції:

"наявності у фільмі матеріалів (висловлювань, дій тощо), які пропагують війну, насильство, жорстокість, фашизм і неофашизм, спрямовані на ліквідацію незалежності України, розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, приниження нації, приниження чи зневажання державної мови, неповагу до національних і релігійних святинь, приниження особистості, що пропагують невігластво, неповагу до батьків, а також наркоманію, токсикоманію, алкоголізм та інші шкідливі звички; фільми порнографічного характеру, що підтверджується висновком експертної комісії з питань розповсюдження і демонстрування фільмів";

10) частину першу статті 7 Закону України "Про загальну середню освіту" (Відомості Верховної Ради України, 1999 р., № 28, ст. 230; 2013 р., № 23, ст. 218; 2018 р., № 43, ст. 345) замінити двома новими частинами такого змісту:

"Мовою загальної середньої освіти в Україні є державна мова.

Застосування мов у загальній середній освіті визначається законами України "Про забезпечення функціонування української мови як державної" та "Про освіту".

У зв'язку з цим частину другу вважати частиною третьою;

11) [статтю 7](#) Закону України "Про позашкільну освіту" (Відомості Верховної Ради України, 2000 р., № 46, ст. 393; 2013 р., № 23, ст. 218) викласти в такій редакції:

"**Стаття 7.** Мова (мови) навчання і виховання у позашкільній освіті

1. Мовою позашкільної освіти є державна мова.

2. Застосування мов у позашкільній освіті визначає Закон України "Про забезпечення функціонування української мови як державної";

12) [статтю 13](#) Закону України "Про Збройні Сили України" (Відомості Верховної Ради України, 2000 р., № 48, ст. 410) викласти в такій редакції:

"**Стаття 13.** Мова у Збройних Силах України

Мовою Збройних Сил України є державна мова.

Мовою статутів, документації, діловодства, команд, навчання, виховних заходів, іншого статутного спілкування та службової діяльності у Збройних Силах України є державна мова";

13) [пункт 5](#) частини другої статті 9 Закону України "Про громадянство України" (Відомості Верховної Ради України, 2001 р., № 13, ст. 65) викласти в такій редакції:

"5) володіння державною мовою відповідно до рівня, визначеного Національною комісією зі стандартів державної мови";

14) [частину другу](#) статті 5 Закону України "Про службу в органах місцевого самоврядування" (Відомості Верховної Ради України, 2001 р., № 33, ст. 175; 2013 р., № 23, ст. 218) викласти в такій редакції:

"На посаду можуть бути призначені особи, які мають відповідну освіту і професійну підготовку, володіють державною мовою відповідно до рівня, визначеного Законом України "Про забезпечення функціонування української мови як державної";

15) [статтю 10](#) Закону України "Про дошкільну освіту" (Відомості Верховної Ради України, 2001 р., № 49, ст. 259; 2013 р., № 23, ст. 218) викласти в такій редакції:

"**Стаття 10.** Мова (мови) у дошкільній освіті

1. Мовою дошкільної освіти є державна мова.

2. Застосування мов у дошкільній освіті визначають закони України "Про забезпечення функціонування української мови як державної" та "Про освіту";

{Підпункт 16 пункту 7 розділу IX втратив чинність на підставі Закону № 2722-IX від 03.11.2022}

"**Стаття 4.** Мова у сфері надання послуг поштового зв'язку

Мовою поштового зв'язку в Україні є державна мова.

Застосування мов у поштовому зв'язку визначає Закон України "Про забезпечення функціонування української мови як державної";

17) [статтю 6](#) Закону України "Про рекламу" (Відомості Верховної Ради України, 2004 р., № 8, ст. 62; 2013 р., № 23, ст. 218) викласти в такій редакції:

"**Стаття 6.** Мова реклами

1. Мовою реклами є державна мова.

2. Об'єкти права інтелектуальної власності у рекламі використовуються мовою, якою їм наданий правовий захист відповідно до законодавства про охорону прав інтелектуальної власності.

3. Особливості використання у рекламі мов корінних народів і національних меншин України визначаються законом, що регулює порядок реалізації прав корінних народів, національних меншин України";

{Підпункт 18 пункту 7 розділу IX втратив чинність на підставі Закону № 1089-IX від 16.12.2020}

{Підпункт 19 пункту 7 розділу IX втратив чинність на підставі Кодексу № 396-IX від 19.12.2019}

20) [частину першу](#) статті 7 Закону України "Про Центральну виборчу комісію" (Відомості Верховної Ради України, 2004 р., № 36, ст. 448) доповнити словами "відповідно до рівня, визначеного Національною комісією зі стандартів державної мови";

{Підпункт 21 пункту 7 розділу IX втратив чинність на підставі Закону № 2849-IX від 13.12.2022}

22) [статтю 6](#) Закону України "Про географічні назви" (Відомості Верховної Ради України, 2005 р., № 27, ст. 360; 2013 р., № 23, ст. 218; 2014 р., № 6-7, ст. 80) викласти в такій редакції:

"Стаття 6. Унормування географічних назв

Географічні назви виконуються державною мовою.

Застосування мов у географічних назвах визначає Закон України "Про забезпечення функціонування української мови як державної";

23) у частині першій статті 4 Закону України "Про захист прав споживачів" (Відомості Верховної Ради України, 2006 р., № 7, ст. 84; 2011 р., № 47, ст. 531; 2014 р., № 4, ст. 61):

пункт 4 викласти в такій редакції:

"4) необхідну, доступну, достовірну та своєчасну інформацію державною мовою про продукцію, її кількість, якість, асортимент, її виробника (виконавця, продавця) відповідно до Закону України "Про забезпечення функціонування української мови як державної";

доповнити пунктом 4⁻¹ такого змісту:

"4⁻¹) обслуговування державною мовою відповідно до Закону України "Про забезпечення функціонування української мови як державної";

24) у Законі України "Про телебачення і радіомовлення" (Відомості Верховної Ради України, 2006 р., № 18, ст. 155 із наступними змінами):

а) частину другу статті 6 після абзацу четвертого доповнити новим абзацом такого змісту:

"припинення чи зневажання державної мови".

У зв'язку з цим абзаци п'ятий - чотирнадцятий вважати відповідно абзацами шостим - п'ятнадцятим;

б) частину п'яту статті 9 виключити;

в) у статті 10:

в абзаці першому частини другої та абзаці першому частини четвертої цифри і слово "75 відсотків" замінити цифрами і словом "90 відсотків";

в абзаці першому частини третьої цифри і слово "60 відсотків" замінити цифрами і словом "80 відсотків";

пункт "б" частини сьомої виключити;

25) у Законі України "Про статус депутата Верховної Ради Автономної Республіки Крим" (Відомості Верховної Ради України, 2007 р., № 14, ст. 168):

а) частину другу статті 1 доповнити словами "і володіє державною мовою відповідно до рівня, визначеного Національною комісією зі стандартів державної мови";

б) частину четверту статті 28 доповнити словами "відповідно до рівня, визначеного Національною комісією зі стандартів державної мови";

26) Закон України "Про прикордонний контроль" (Відомості Верховної Ради України, 2010 р., № 6, ст. 46 із наступними змінами) доповнити статтею 7⁻¹ такого змісту:

"Стаття 7⁻¹. Мова на державному кордоні України

1. Мова контролю під час перетину державного кордону України визначається Законом України "Про забезпечення функціонування української мови як державної";

27) Закон України "Про фізичну культуру і спорт" (Відомості Верховної Ради України, 2010 р., № 7, ст. 50 із наступними змінами) доповнити статтею 4⁻¹ такого змісту:

"Стаття 4⁻¹. Мова спортивних заходів

Застосування мов під час спортивних заходів визначає Закон України "Про забезпечення функціонування української мови як державної";

28) у Регламенті Верховної Ради України, затвердженому Законом України "Про Регламент Верховної Ради України" (Відомості Верховної Ради України, 2010 р., №№ 14-17, ст. 133; 2013 р., № 23, ст. 218):

а) у статті 2:

частину третю викласти в такій редакції:

"3. Мовою роботи Верховної Ради, її органів та посадових осіб є державна мова";

доповнити частинами п'ятою і шостою такого змісту:

"5. Іноземець або особа без громадянства може виступати на засіданнях Верховної Ради, її органів іншою мовою. Синхронний або послідовний переклад такого виступу державною мовою в обов'язковому порядку забезпечує Апарат Верховної Ради.

6. Промова чи її частина, виголошена іншою мовою, ніж державна, на засіданні Верховної Ради, комітету Верховної Ради, тимчасової спеціальної комісії чи тимчасової слідчої комісії Верховної Ради, подається у стенограмі відповідного засідання у перекладі державною мовою";

б) пункт 2 частини третьої статті 173 викласти в такій редакції:

"2) володіє державною мовою на рівні, встановленому Національною комісією зі стандартів державної мови";

29) частину другу статті 4 Закону України "Про Державний реєстр виборців" (Відомості Верховної Ради України, 2011 р., № 5, ст. 34) викласти в такій редакції:

"2. Для транслітерації прізвищ, імен, по батькові та інших власних назв застосовуються правила транслітерації, встановлені Національною комісією зі стандартів державної мови";

30) частину першу статті 5 Закону України "Про культуру" (Відомості Верховної Ради України, 2011 р., № 24, ст. 168; 2013 р., № 23, ст. 218; 2017 р., № 26, ст. 298) викласти в такій редакції:

"1. Порядок застосування мов у сфері культури визначають Закон України "Про забезпечення функціонування української мови як державної" та інші закони України";

31) статтю 8 Закону України "Про інформацію" (Відомості Верховної Ради України, 2011 р., № 32, ст. 313) викласти в такій редакції:

"Стаття 8. Мова інформації

1. Мову інформації визначають Закон України "Про забезпечення функціонування української мови як державної", інші закони України та міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України";

32) частину першу статті 6 Закону України "Про адвокатуру та адвокатську діяльність" (Відомості Верховної Ради України, 2013 р., № 27, ст. 282) після слів "володіє державною мовою" доповнити словами "відповідно до рівня, визначеного згідно із Законом України "Про забезпечення функціонування української мови як державної";

33) у Законі України "Про Кабінет Міністрів України" (Відомості Верховної Ради України, 2014 р., № 13, ст. 222; 2018 р., № 36, ст. 272):

а) перше речення частини першої статті 7 доповнити словами "відповідно до рівня, визначеного Національною комісією зі стандартів державної мови";

б) частину п'яту статті 8 після абзацу восьмого доповнити новим абзацом такого змісту:

"8) Державний сертифікат про рівень володіння державною мовою, що відповідає рівню, визначеному Національною комісією зі стандартів державної мови".

У зв'язку з цим абзац дев'ятий вважати абзацом десятим;

34) у Законі України "Про вищу освіту" (Відомості Верховної Ради України, 2014 р., № 37-38, ст. 2004; 2017 р., № 38-39, ст. 380):

а) в абзаці першому частини першої статті 42 слово "вільно" виключити; після слів "володіти державною мовою" доповнити словами "відповідно до рівня, визначеного Національною комісією зі стандартів державної мови";

б) статтю 48 викласти в такій редакції:

"Стаття 48. Мова освітнього процесу у вищих навчальних закладах

1. Мовою освітнього процесу у вищих навчальних закладах є державна мова.

2. Застосування мов у вищих навчальних закладах визначають закони України "Про забезпечення функціонування української мови як державної" та "Про освіту";

35) у Законі України "Про запобігання корупції" (Відомості Верховної Ради України, 2014 р., № 49, ст. 2056 із наступними змінами):

а) підпункт "а" пункту 1 частини першої статті 3 після слів "Уповноважений Верховної Ради України з прав людини" доповнити словами "Уповноважений із захисту державної мови";

б) примітку до статті 50 після слів "Уповноважений Верховної Ради України з прав людини" доповнити словами "Уповноважений із захисту державної мови, члени Національної комісії зі стандартів державної мови";

в) примітку до статті 56 після слів "Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини" доповнити словами "Уповноваженого із захисту державної мови, члена Національної комісії зі стандартів державної мови";

36) частину першу статті 9 Закону України "Про місцеві вибори" (Відомості Верховної Ради України, 2015 р., № 37-38, ст. 366) доповнити словами "та володіє державною мовою відповідно до рівня, визначеного Національною комісією зі стандартів державної мови";

37) у Законі України "Про Національну поліцію" (Відомості Верховної Ради України, 2015 р., № 40-41, ст. 379 із наступними змінами):

а) частину першу статті 23 доповнити пунктом 31 такого змісту:

"31) на підставі відповідної постанови Уповноваженого із захисту державної мови вживає заходів для забезпечення здійснення Уповноваженим із захисту державної мови своїх повноважень, у тому числі сприяє збору фактичних даних про наявність або відсутність у діяч (бездіяльності) певних осіб ознак порушення вимог Закону України "Про забезпечення функціонування української мови як державної".

Залучення працівників поліції здійснюється за вмотивованим зверненням Уповноваженого із захисту державної мови, в якому має зазначитися, які саме дії пропонується вчинити працівникам поліції. Таке звернення надсилається керівнику територіального органу поліції за місцем вчинення визначених у зверненні дій";

б) частину першу статті 49 доповнити словами "відповідно до рівня, визначеного згідно із Законом України "Про забезпечення функціонування української мови як державної";

38) у Законі України "Про електронну комерцію" (Відомості Верховної Ради України, 2015 р., № 45, ст. 410):

а) частину першу статті 5 доповнити абзацом дванадцятим такого змісту:

"дотримання законодавства про державну мову";

б) статтю 7 доповнити частиною п'ятою такого змісту:

"5. Порядок застосування державної та інших мов у електронній комерції визначається Законом України "Про забезпечення функціонування української мови як державної";

в) статтю 11 доповнити частиною чотирнадцятою такого змісту:

"14. Пропозиція укласти електронний договір (оферта), текст електронного договору, електронні повідомлення укладаються державною мовою. За бажанням покупця електронний договір може укладатися іншою мовою за згодою сторін";

39) розділ I Закону України "Про наукову і науково-технічну діяльність" (Відомості Верховної Ради України, 2016 р., № 3, ст. 25 із наступними змінами) доповнити статтею 3⁻¹ такого змісту:

"Стаття 3⁻¹. Мова наукової та науково-технічної діяльності

1. Мовою у сфері наукової та науково-технічної діяльності є державна мова";

40) у Законі України "Про державну службу" (Відомості Верховної Ради України, 2016 р., № 4, ст. 43; 2017 р., № 35, ст. 376, № 45, ст. 405):

а) частину третю статті 3 доповнити пунктом 8⁻¹ такого змісту:

"8⁻¹) Уповноваженого із захисту державної мови";

б) частину першу статті 19 викласти в такій редакції:

"1. Право на державну службу мають повнолітні громадяни України, які володіють державною мовою відповідно до рівня, визначеного Національною комісією зі стандартів державної мови, та яким присвоєно ступінь вищої освіти не нижче:

1) магістра - для посад категорій "А" і "Б";

2) бакалавра, молодшого бакалавра - для посад категорії "В";

в) пункт 5 частини першої статті 25 викласти в такій редакції:

"5) копію Державного сертифіката про рівень володіння державною мовою (витяг з реєстру Державних сертифікатів про рівень володіння державною мовою), що підтверджує рівень володіння державною мовою, визначений Національною комісією зі стандартів державної мови";

41) частину першу статті 69 Закону України "Про судоустрій і статус суддів" (Відомості Верховної Ради України, 2016 р., № 31, ст. 545) доповнити словами "відповідно до рівня, визначеного Національною комісією зі стандартів державної мови";

42) частину першу статті 7 Закону України "Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг" (Відомості Верховної Ради України, 2016 р.,

№ 51, ст. 833) після слів "володіє державною мовою" доповнити словами "відповідно до рівня, визначеного Національною комісією зі стандартів державної мови";

43) частину першу статті 6 Закону України "Про Вищу раду правосуддя" (Відомості Верховної Ради України, 2017 р., № 7-8, ст. 50) після слів "володіє державною мовою" доповнити словами "відповідно до рівня, визначеного Національною комісією зі стандартів державної мови";

44) частину другу статті 4 Закону України "Про Єдиний державний реєстр військовозобов'язаних" (Відомості Верховної Ради України, 2017 р., № 18, ст. 217) викласти в такій редакції:

"2. Для транслітерації прізвищ, імен, по батькові та інших власних назв застосовуються правила транслітерації, встановлені Національною комісією зі стандартів державної мови";

45) у пункті 3 розділу XII "Прикінцеві та перехідні положення" Закону України "Про освіту" (Відомості Верховної Ради України, 2017 р., № 38-39, ст. 380):

а) підпункт 18 після слів та цифр "до 1 вересня 2018 року" доповнити словами та цифрами "мовою відповідного корінного народу чи відповідної національної меншини України (крім осіб, визначених підпунктом 19 цього пункту)";

б) доповнити підпунктом 19 такого змісту:

"19) особи, які належать до національних меншин України, мови яких є офіційними мовами Європейського Союзу, і розпочали здобуття загальної середньої освіти до 1 вересня 2018 року мовою відповідної національної меншини, до 1 вересня 2023 року продовжують здобувати таку освіту відповідно до правил, які існували до набрання чинності цим Законом, з поступовим збільшенням кількості навчальних предметів, що вивчаються українською мовою".

8. Кабінету Міністрів України:

1) протягом одного місяця з дня набрання чинності цим Законом внести на розгляд Верховної Ради України проект закону про внесення змін до Державного бюджету України на відповідний рік у частині фінансування забезпечення діяльності Національної комісії зі стандартів державної мови та Уповноваженого із захисту державної мови;

2) протягом трьох місяців з дня набрання чинності цим Законом:

сформуванню склад Національної комісії зі стандартів державної мови;

призначити Уповноваженого із захисту державної мови;

забезпечити в межах компетенції створення належних умов для функціонування Національної комісії зі стандартів державної мови та Уповноваженого із захисту державної мови;

3) протягом шести місяців з дня набрання чинності цим Законом:

підготувати та подати на розгляд Верховної Ради України проект закону щодо порядку реалізації прав корінних народів, національних меншин;

визначити заходи, спрямовані на реалізацію пункту 4 розділу IX цього Закону;

затвердити Державну програму сприяння опануванню державної мови відповідно до статті 5 цього Закону;

прийняти в межах компетенції Порядок проведення іспиту на рівень володіння державною мовою, Порядок здійснення контролю Уповноваженим із захисту державної мови за застосуванням державної мови органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування, інші акти, необхідні для реалізації положень цього Закону;

затвердити Порядок здійснення контролю Уповноваженим із захисту державної мови за застосуванням державної мови органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування;

забезпечити переклад та опублікування державною мовою міжнародних договорів України, які не оприлюднювалися державною мовою станом на день набрання чинності цим Законом;

забезпечити приведення міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом.

9. Органам державної влади, органам влади Автономної Республіки Крим, органам місцевого самоврядування, підприємствам, установам та організаціям державної і комунальної форм власності у шестимісячний строк з дня набрання чинності цим Законом забезпечити приведення своїх нормативних актів у відповідність із цим Законом.

Президент України

м. Київ

25 квітня 2019 року

№ 2704-VIII

П. ПОРОШЕНКО